

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ

čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci

1/2011

Isolační cela 048

Jaká je budoucnost českého vězeňství?

**Generální ředitel
J. Tregler:**

O bezpečnosti
rozhodnou
ekonomové

str. 2

J. Kubata:

Ve vězeňství už nejde
šetřit

str. 3

Reportáž:

Noc ve věznici

str. 5

rozhovor	O bezpečnosti českých věznic rozhodnou ekonomové 2 Vláda si dobře uvědomuje podfinancovanost vězeňství 3
reportáž	Když věznice (ne) spí..... 5
komentář	Proč je všechno jinak, Pravda aneb mediální džungle očima bývalých novinářů..... 8
krátce	Odolovství věžňové restaurují housle..... 10 Odsouzení opět pomáhali 11 Krnovskou ulicí zněly sirény hasičských vozů 11 Generální ředitel VS ČR ve Valdicích 12 Ohlédnutí..... 12 Padesát let ve vězení 13 Věznice Rapotice otevřela nové prostory..... 14
téma	Jaká bude budoucnost českého vězeňství?..... 15
prevence	Bezdrogová zóna s terapeutickým zacházením..... 16
resocializace	Co si přejí věžňové od zlaté rybky? 17 Resocializace v Kynšperku Pokračuje 17 Věžňové se připravovali na návrat na svobodu 18 Motivace odsouzených ke změně chování..... 18
vězeňská služba	Zaměstnávání obviněných v Ústave na výkon vězby v Banské Bystrici 20 Finský specialista na návštěvě u psovodů..... 23 Datové schránky reforma, které se nelze vyhnout 24 Otázky českého vězeňství na semináři v SRN 24 Zaměstnávání odsouzených ve Znojmě..... 25 SARPO v další fázi..... 25
věznice ČR	Věznice v Českém středohoří 26
historie	Čtyřicet let od stanfordského vězeňského experimentu 28 Pracovní náplň odsouzených zařazených ve vnitřní režii v současnosti a v roce 1949 29
zahraničí	Zruší Kalifornie „klecové terapie“?..... 30 Po stopách vězňů, kteří uprchli po zemětřesení na Haiti 31
duchovní služba	Pod fíkovým listem v Německu 33 Jak se sedí ženám v Německu 34
kultura	Výstava Anne Franková Odkaz pro současnost..... 35 Romové káží o svém napravení..... 35 Věžňové vyrobili maketu relikviáře svatého Maura..... 36 Divadlo žije i ve věznici..... 37 Tvrdá muzika pro tvrdé chlapy..... 37

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ č. 1/2011. Časopis vychází čtyřikrát ročně.

Vydavatel: Vězeňská služba České republiky, Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4, IČ 00212423

Editor: Robert Káčer, Robert Blanda

Grafická úprava: Karel Neuvirt

Foto: Vězeňská služba České republiky, archiv redakce

Adresa redakce: Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, poštovní příhrádka 3, PSČ 140 67 Praha 4

<http://www.vscr.cz>; redakce-cv@grvs.justice.cz

telefon 244 024 111 (ústředna), 244 024 412, 244 024 415, fax: 241 409 072

Distribuce časopisu, objednávky a předplatné:

Martina Redlichová, tel.: 244 024 407, fax: 244 024 403, e-mail: mredlichova@grvs.justice.cz

Výroba: tiskárna Vazební věznice Praha – Pankrác

Publikování údajů a článků z Českého vězeňství není dovoleno bez souhlasu redakce.

© Vězeňská služba České republiky, Praha 2011, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

když mě kolegové oslovili, abych napsala úvodní slovo k prvnímu letošnímu číslu časopisu České vězeňství, potěšilo mě to, ale zároveň zaskočilo. Je to pro mne premiéra. Dovolte mi tedy, abych se při této premiéře krátce zmínila o dvou informačně komunikačních prostředcích, které denně využíváme.

15. ledna to byl přesně rok, co jsme spustili nové webové stránky Vězeňské služby. Propracovanější redakční systém, jednoduchá administrace a píle všech redaktorů, kterým tímto vyslovuji mnoho díky, umožnily vznik živého a pro návštěvníky přehlednějšího webu. Velkou pochvalou je pro nás fakt, že raketovou rychlostí stoupla návštěvnost webu, která se pohybuje okolo dvou tisíc návštěvníků denně. Jak už to ale ve světě jedniček a nul bývá, systémy rychle stárnou a náročnost uživatelů stoupá. V letošním roce bychom proto chtěli získat finanční prostředky na nový, modernější a ještě přehlednější vzhled webových stránek VS ČR.

V minulém roce jsme se také naučili mnohem více využívat intranet, který umožňuje sdílení velkého množství dat napříč vězeňskou službou. To nás donutilo přejít ze služby SharePoint 2003 na plnohodnotný SharePoint server 2010, který nám nabízí ještě více možností využití. S nasazením takových technologií je spojena celá řada problémů a uživatelských nejasností, které denně řešíme. Ráda bych touto cestou poděkovala pracovníkům informatiky, zejména Mirkovi Kubánkovi, vedoucímu referátu informatiky v Brně, bez jehož pomoci bychom tyto situace jen těžko zvládli.

Přestože nám s rostoucím počtem vězňů přibývá práce a s klesajícím počtem tabulkových míst ubývají kolegové, věřím, že se obrníme dávkou trpělivosti a optimismu, abychom udrželi tempo dnešní doby.

por. Mgr. Miroslava Králová
tiskový referát GR VS ČR

Ve funkci generálního ředitele Vězeňské služby ČR jste právě půl roku. Jaké máte z dosavadní práce pocit?

První půlrok byl pro mne o tom poznat nové prostředí, novou práci. Bohužel v kontextu zhoršujících se ekonomických podmínek z toho nemám dobrý pocit. Stále je to spíš o ústupu z jistých pozic v oblasti bezpečnosti a zacházení s vězni, o omezování jakékoli nadstavby nad zákonným minimem.

A podíváme-li se do budoucnosti, jaké vidíte největší komplikace?

Určitě nedostatek financí. Také se bohužel potvrzuje to, co jsem opakovaně říkal: Budou to právě ekonomové, kdo bude určovat míru bezpečnostního zajištění věznic a vazebních věznic, kdo bude určovat způsoby zacházení s vězněnými osobami. Ekonomika je neúprosná a rozpočet, tak jak byl vězeňské službě pro letošní rok přidělen, je velmi nepříznivý.

Toto číslo Českého vězeňství je zaměřeno na koncepci Vězeňské služby ČR. Chystáte nějakou změnu?

Koncepce Vězeňské služby ČR je jeden velký problém. Především proto, že koncepce, které byly v minulých letech připraveny, vzešly v podstatě ze samotné vězeňské služby. Aktuálně usiluji o to, aby příští zpracování koncepce zadala vláda, nebo ještě lépe parlament. Pokud taková koncepce nebude k dispozici, pak každý krok, který učiníme, může být zpochybňován, ať už bude učiněn jakýmkoliv směrem.

Generální ředitel VS ČR Jiří Tregler říká:

Markéta
Prunerová

O bezpečnosti českých věznic rozhodnou ekonomové

Zatím je to spíš takový pesimistický rozhovor. Přinesl vám ten půlrok na generálním ředitelství také nějaká pozitiva?

(Dlouhé mlčení) Co mám říct, když mě nic nenapadá? Vůbec to není veselé. Vůbec vězeňství, věznění lidí není nic povznášejícího. Je to veskrze negativní a smutná záležitost. Ale samozřejmě že v tom nejužším okruhu spolupracovníků sem tam nějaké ty komické situace vznikají, ale jako vedlejší produkt samozřejmě.

Odbočíme tedy raději od práce. Hory jsou pod sněhem... Co vy a lyže, běžky?

Na běžkách jsem byl naposledy někdy před 27 lety a myslím si, že už není důvod pro to, abych to zopakoval. Na horách je velmi nebezpečno, jak konečkonců slyšíme každý den

i ze sdělovacích prostředků. Ne, to opravdu není můj šálek kávy. Mám rád horskou turistiku, ale v létě. Mám rád teplé počasí a nejraději ze všech

ročních období mám jaro. Takže pro mne je na zimě pozitivní snad jen to, že nelétají mouchy a jaro se blíží.

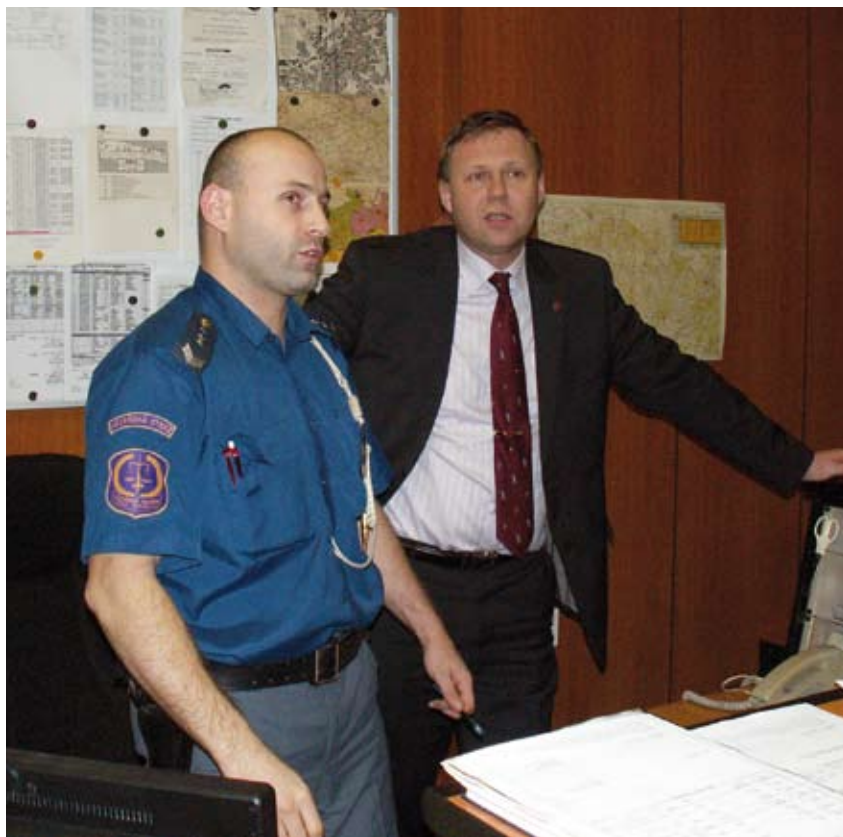
První náměstek ministra spravedlnosti Jan Kubata říká:

Vláda si dobře uvědomuje

podfinancovanost vězeňství

Markéta
Prunerová

Mgr. Jan Kubata je ve funkci je od 1. října loňského roku a v historii je to poprvé, kdy do pravomocí prvního náměstka ministra spravedlnosti spadá vězeňská služba. Během pouhých osmi týdnů navštívil všechna vězeňská zařízení v Česku, seznámil se důkladně se všemi nedostatky a na základě těchto poznatků předložil ministru spravedlnosti podrobnou zprávu o reálném stavu věznic a vazebních věznic.

V rekordně krátkém čase jste stačil projít všechna vězeňská zařízení doslova od půdy až po sklep. Jaké jsou vaše dojmy?

Tak jako žádná věc není černobílá, nejsou černobílé ani dojmy. Jsem nadšen lidmi, kteří ve vězeňské službě pracují. To, že je dnes vězeňství v České republice funkční, je dostatečnou garancí většinové veřejnosti, že kriminální živly jsou odděleny od té většiny ve věznicích a že nehrozí žádná akutní enormní rizika ohrožení bezpečnosti naší společností. A to je zásluhou právě těch přibližně 11 000 zaměstnanců vězeňské služby. Paradoxně v této době, kdy jejich platy jsou v průměru o pět až sedm tisíc korun nižší než platy příslušníků jiných ozbrojených složek českého státu, nevyhlásili

žádnou stávkou, nikam neodcházejí a naopak velmi poctivě vykonávají svoji práci. Vedle toho jsem byl ale zároveň frustrován pohledem na to, v čem vykonávají tito lidé svoji práci, pohledem na stavební stav věznic. A musím přiznat, že ani odsouzení a obvinění to v těchto zařízeních nemají jednoduché. Představa jakéhokoli komfortu života za mřížemi je jenom mediálně zkreslený obraz. Výkon trestu odnětí svobody u nás opravdu není žádným hotelovým pobytem.

Jak vidíte budoucnost českého vězeňství? Generální ředitel vězeňské služby usiluje o to, aby příští zpracování koncepce zadala vláda.

Také s tím souhlasím. Je evidentní, že vězeňský systém v ČR je finančně

absolutně na dně a veškeré úspory, které je možno hledat v rámci stabilizace veřejných rozpočtů, už nezasaňují do kategorie vězeňství. Tam už není kde šetřit. Jsou tři základní uzlové body, které vyhodnocuji v rámci koncepce jako velmi problémové. Absolutně prioritní je stavebnětechnické zabezpečení našich věznic, dále přeplněnost a třetí věc, na kterou bychom se měli v příštích měsících zaměřit, je zvýšení zaměstnávání vězňů. Tím neříkám, že se vězeňství nepotýká s dalšími elementárními problémy, ale z mého pohledu jsou tyto tři uzlové body absolutně prioritní. Souhlasím s tím, že by o směřování českého vězeňství měla rozhodnout vláda. Je totiž nezbytně nutné také rozhodnout, že do tohoto systému přijdou finanční prostředky, které umožní problémy odstraňovat. Bez finančních prostředků nebude možné učinit jakoukoli pozitivní změnu, protože úspory už uvnitř toho systému opravdu nenalezneme.

Řeč se stále točí okolo peněz. Je ale reálné, že budou nějaké prostředky v brzké době pro vězeňskou službu vyčleněny?

Zaznamenal jsem mnoho signálů, že jak premiér, tak i ministr financí jsou připraveni v letošním roce prioritně hovořit o tom, jak dál nejenom ve vězeňství, ale i v justiční části resortu ministerstva spravedlnosti. Uvědomují si podfinancovanost v obou těchto stěžejních segmentech resortu. To, že dnes nemůžeme hovořit o nějakých konkrétních částkách, je relevantní, protože jsme na začátku února a uvidíme, jak se budou vyvíjet daňové příjmy státního rozpočtu. Jsem ale přesvědčen o tom, že je reálná šance projednat prioritně tyto problémy.

Máte představu o konkrétní částce, která by vězeňské službě pomohla?

Pohybovat se budeme v řádu stamilionů korun. A to mluvím jenom o prioritní snaze zastavit zhoršování stavebnětechnického stavu našich věznic, o snížení přeplněnosti na přijatelnou hladinu a o zvýšení zaměstnanosti vězňů. Pro nás je podstatné to, že se nebude jednat o jednorázový výdaj, ale měl by to být systémový výdaj. To znamená, pokud se domluvíme na nějaké finanční částce, potom by měla plynout přes

ministerstvo spravedlnosti na vězeňskou službu každý rok a ne pouze výjimečně, jednorázově.

Jsou optimistické vyhlídky na nějaké systémové změny v nejbližší době?

Rok 2011 nám musí sloužit k tomu, abychom vyargumentovali a od vlády přes jednotlivé resorty a jednotlivé politické kluby vyjednali opravdu systémovou změnu tak, aby rozpočet 2012 už ty nezbytné nutné potřeby reflektoval. Já se nebavím o ideálních potřebách, ale bavím se opravdu o nezbytně nutných potřebách. Se zprávou o stavu českých věznic, kterou jsem vypracoval, se v tuto chvíli seznamuje ministr Jiří Pospíšil a očekávám, že se jí v nejbližších týdnech bude zabývat i premiér.

Na začátku února jste spolu s ministrem spravedlnosti navštívil věznice v Ostrově a ve Vše- hrdech. Plánuje ministr nějaké další návštěvy věznic?

Návštěva těchto dvou věznic byla velmi přínosná už právě proto, že ministr uložil svému prvnímu náměstkovi, aby minimálně jednou za čtvrt roku byly připraveny další takovéto cesty do našich zařízení. Myslím si, že to jenom reflektuje, že ministr Pospíšil vnímal zprávu, kterou jsem mu předložil. Díky této cestě si fakticky potvrdil, že řádky a stránky, které byly napsány, se opravdu shodují s realitou. Že to nejsou jenom nějaké výkřiky člověka, který se chce proslavit, ale že to je prostě chladná analýza, byť laická.

To je docela zajímavé spojení - proslavit se díky vězeňství...

Často se politikům v Česku stává, že si najdou něco, co by mohlo být mediálně zajímavé, a aniž by to bylo podloženo fakty, vyjdou do světa s informacemi, které nejsou zrovna validní, a získají svých v uvozovkách pět minut pozornosti všech médií. A potom zhasnou jako nějaká krátkodobá kometa. Moje zpráva je postavená na faktech, je postavena na tom, že jsem se fyzicky opravdu po dobu osmi týdnů seznamoval se stavem všech 36 věznic a vazebních věznic a vůbec nehodlám nic zkreslovat. Jenom suše konstatuji, jaký ten stav je a jakým způsobem já osobně vidím cestu ke zlepšení. Nebo minimálně k zastavení zhoršování toho stavu, protože si nedovedu dost dobře představit, že by ještě mohla politická scéna dopustit další zhoršování.

V čele generálního ředitelství Vězeňské služby ČR je nový generální ředitel, obměnilo se vedení. Jak se vám s vězeňskou službou spolupracuje?

Musím říct, že díky generálnímu řediteli Treglerovi jsem velký optimista, protože si myslím, že ten, kdo stojí

v čele vězeňské služby, je profesionál, člověk, který je otevřený diskuzi o řešení problémů, a já věřím, že je to správný člověk na správném místě.

Generální ředitel Tregler o sobě zrovna nedávno řekl, že je bývalý optimista...

Naprosto ho chápu. Má za sebou dlouholetou kariéru ve VS ČR a problémy, které trápily pardubickou věznici a které možná dříve sdílel na nějakých poradách všech ředitelů, tak najednou je vidí v komplexu. Určitě může být rozčarován z toho, že veřejnost a politická sféra vůbec prostě nevnímá, že vězeňství je služba, kterou stát uložil zákonem, že si ve vězeňské službě nic nevymýšlíme a jenom naplňujeme to, co nám zákon ukládá a přitom k tomu nemáme vytvořeny podmínky. Například učitelé dneska říkají, jak se jim špatně učí. Já jsem vzděláním učitel a mohu posoudit, že i u nich by se dalo hod-

Jste ve funkci necelý půlrok, není předčasně mluvit o konci mandátu?

Já jsem několikrát prohlásil, že životnost náměstka ministra je kratší než životnost tanku v bitvě. A já mohu jenom doufat, že náplň práce prvního náměstka bude do budoucna takto zachována, protože jednoznačně vnímám, že vězeňství si to prostě zaslouží.

Vraťte se k vašim osmi týdnům ve věznicích, vzpomenete si na nějaké perličky z cest?

Cesty po věznicích jste se mnou absolvovala jednak vy a jednak zástupce ředitele odboru výkonu vazby a trestu VS ČR Michal Řeháček, kterého si nesmírně vážím. Jestli je někdo doyen českého vězeňství, tak je to právě on. A já si samozřejmě pamatuji, že jste se oba pozastavovali nad tím, když jsem na začátku našich cest oslovoval odsouzené slovem kolego...

ně zlepšit. Doktoři pomalu odcházejí, přitom jejich platy nejsou v žádném případě tak frustrující. A o vězeňské službě se nikdo moc nebaví. Já si myslím, že toto je základní věc, kterou je potřeba změnit. A to on, jako generální ředitel neudělá. To musí udělat politici a já ho mohu ujistit, že je zbytečné být pesimista, protože ministr Pospíšil má opravdu prioritní zájem na tom situaci řešit. Je to také první ministr, který uložil politikovi v pozici svého prvního náměstka, aby se vězeňstvím jako svým stěžejním problémem zabýval.

To prostě v celé demokratické historii českého vězeňství nebylo a myslím, že je to na vězeňství i vidět. Doufám, že i po skončení mého mandátu se v tomto bude pokračovat dál. Je opravdu potřeba, aby o problémech českého vězeňství věděli ti, kteří potom rozhodují o rozpočtu a o finančních prostředcích.

Tak doufejme, že jednou nebudete klientem vězeňské služby. Jak myslíte, že je silná stěna mezi těmi před a za mřížemi?

To je filozofická otázka, bohužel ten systém není nastaven tak, abychom mohli těm za mřížemi v dostatečné míře poskytnout adekvátní preventivní, výchovný či převýchovný program. Přitom je nutné si uvědomit, že 99,9 procenta odsouzených se jednou do svobodného života vrátí a je potřeba s nimi pracovat tak, aby nebyli znovu potencionálními klienty. Recidiva je velmi vysoká a návrat odsouzeného především z delšího výkonu trestu odnětí svobody do společnosti je značně komplikován. Jednak legislativními překážkami a jednak i tím samotným faktem, že vězeňská služba prostě nemá k dispozici prostředky, aby jim cestu ulehčila. A to je přesně ta platforma, o které se musíme bavit.

Když věznice

(ne) spí

Dagmar
Slaná

„Už jsi někdy byla v noci ve věznici?“, zeptal se mě jeden z mých kolegů. „Nebyla... Co bych tam dělala?“ odpověděla jsem, ale současně mě napadlo, že by to byla dobrá příležitost na reportáž. Z titulu své funkce přece můžu něco takového zrealizovat! Po domluvě s ředitelem jsem se tedy rozhodla podívat se, co se vlastně v noci ve věznici děje.

Od počátku jsem měla jisté obavy, jak mou přítomnost vezmou sloužící příslušníci a vychovatelé, ale všichni se ke mně chovali velmi vstřícně. Proto jsem si mohla užít i já svou dvanáctku, protože noční začíná už v 18.00 hodin. Při rozdělení směn si jako civilistka uvědomuji, že jsme ozbrojený sbor. Vrchní inspektor vydává zbraně, staví členy nastupující směny do pozoru, přezkouvá je ze znalostí předpisů a dokonce je i známkuje! Upozorňuje, že v dopoledních hodinách se popraly čtyři odsouzené ženy na oddělení SpO2, kde jsou umístěny ženy s duševní poruchou. Dokonce jedna z odsouzených fyzicky napadla příslušnici. Incident byl vyhodnocen jako závažný a bude se jím zabývat bezpečnostní komise.

Vrchní inspektor ppor. Orlík a jeho zástupce nrap. Tomčík

„Nechcete jít se mnou na kontrolu ostrahového pásma?“ zeptal se mě nstrm. Nikos Chadzipanajotidis. „Už letím...“ Tam se přece jen tak nedostanu! Strážný prověřuje elektronickou ochranu objektu, hledáme, jestli není někde díra v pletivu, nezamknutá branka... Přesto, že je objekt skoro v centru, nemají Opavané obavy z útěků vězňů. V dostupných materiálech není žádná zmínka o takovémto pokusu, a to tady věznice stojí už 120 let. Všechno je v pořádku a zpátky do tepla! V zimě nebo dešti tato „kolečka na čerstvém vzduchu“ několikrát za noc zase až tak příjemná nejsou.

Večerní klid na celách

Co teď? Je půl osmé, zajdu tedy za vychovatelkou na odpolední, která trvá do půl desáté. „Ranní a odpolední směny jsou úplně odlišné,“ vysvětluje vychovatelka Simona Jurníková. „Na denní máme více rutinních úkonů. Po sedmé večer nastane klid, a je tedy čas na papírování nebo pohovory s odsouzenými,“ dodává. Procházíme chodbami, ženy jsou všude, v kulturní místnosti, na chodbě, v kuřárně, v ložnicích, často je slyšet smích. Mám pocit, jako by tady byly

spokojené. Idylka je asi jen zdánlivá, protože oddělení je přeplněné a ložnice jsou většinou po dvanácti osobách. „Jsou to odsouzené kategorie C, tedy v ostraze a čekají je dlouhé tresty. Už jsou tady vesměs zvyklé. Navázaly nová přátelství a problémy, které je čekají venku, ani neřeší,“ vysvětluje vychovatelka Jurníková.

Přijíždí večerní eskorta

Mgr. Jurníková - na odpolední směně je více času na papírovou práci

V 19.50 hodin je na řadě velmi důležitý úkon, a tím sčítání odsouzených. Následují vrchního inspektora do všech pater a suterénu, na zdravotní i oddělení kázeňských trestů, všude jsou nastoupené odsouzené ženy. Počty souhlasí, a to je vždy velký důvod ke spokojenosti a ke klidnému průběhu služby.

Dostávám zprávu, že přijíždí eskorta z Ostravy. Jdeme je čekat na dvůr. Večerní trasou se vrátily čtyři ženy a přijely dvě nové. Po osobní prohlídce si jdou pro věci do skladu a pak ubytovat. Je zrovna 21.15 hodin.

Na noční slouží tři dozorcí. Se dvěma z nich se vydáváme na kontrolu jednotlivých kolektivů. Věžňové v pyžamu už nesmějí vycházet, návštěvy na jiných pokojích také nejsou dovoleny. Všechny ložnice a cely ve třech poschodích je třeba zkontrolovat, zklidnit hlučné odsouzené a pozhasínat světlo. Na kázeňském oddělení je mladá, krásná holka. Protože je tam za trest a nesmí přes den ležet, musí si matrace vytahovat až na spaní. Počkáme, až si je upraví a převleče se do pyžama. Mám z toho zvláštní pocit. V duchu si říkám, proč je zrovna tady a ne někde jinde, kde by její život měl větší smysl. Dozorkyně zhasne světlo a odcházíme. Takovouto kontrolu pak musí dělat v nepravidelných intervalech po celý zbytek směny. Pprap. Petra Salátová, která začínala jako administrativní pracovníce za mateřskou dovolenou a pak se jí naskytla možnost jít do služebního poměru, může srovnávat. „Práce v uniformě je rozhodně akčnější a možná zajímavější. Nikdy nevím, co se kdy přihodí. Jako dozorkyně si nemůžu práci odložit, často se musím rozhodovat okamžitě, reagovat na dotazy a problémy odsouzených.“

Zkontrolovat a zhasnout je třeba všechny cely a ložnice

Poslouchám, jestli neuslyším nějaké zajímavé zvuky, ale všude kolem je klid. Odcházím tedy ztichlými a prázdnými chodbami na operační středisko za vrchním inspektorem. Strážnému, který hlídá venku prostor mezi bývalou halou a kotelnou dělá společnost služební kocour, otec už bůhví kolikáté generace koček narozených ve věznici. Za hodinu přijde strážného vystřídat kolega z brány. Takto se střídají čtyři celých 24 hodin.

Kolem půlnoci

Je krátce před půlnocí a vrchní inspektor ppor. Josef Kozelský mě seznamuje s úkoly, které musí být splněny před příchodem ranní směny. Je například zapotřebí připravit papíry a propustky pro všechny brigády. Ve 23.40 hodin elektronika signalizuje narušení pásma č. 4. Na monitoru vidím zásahovou hlídku, jak běží prověřit, co se na místě poplachu stalo.

Poplach způsobil asi pták nebo kočka. „Když tady byla vazba, byla situace mnohem horší,“ vzpomíná ppor. Kozelský. „24 hodin příjmy, sebepoškození, agresivita, stížnosti. Nikdy jsme nevěděli, co se stane. A stát se mohlo všechno,“ říká. Výkon trestu je podle něj klidnější, i když je prý „se ženskými zase horší domluva“.

Vrchní inspektor ppor. Josef Kozelský připravuje podklady pro ranní směnu

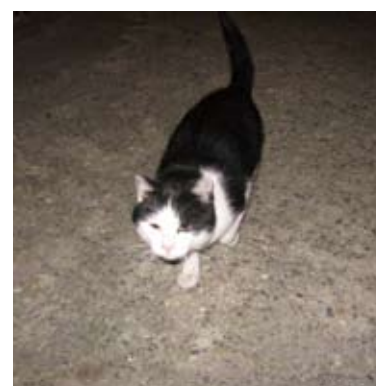
O půl jedné v noci přecházím do druhého objektu věznice a vítám se s druhým vrchním inspektorem a jeho zástupcem. Ptám se jich, jak snášejí službu v noci. Ppor. Jaroslav Tima přiznává, že noční služby určité narušují jeho biorytmus. „Člověk je v útlumu, a pokud by se něco stalo, bylo by nezbytné rozhodovat se okamžitě,“ říká. Měla jsem v úmyslu podívat se i do výrobní haly, kde funguje třisměnný provoz firmy Uniflex, odsouzení tam třídí plastový odpad. Jenže zrovna dnes byla noční směna zrušena pro nedostatek materiálu. Domlouvám si tedy budíček na třetí hodinu, protože tou dobou přijíždějí pekaři a je třeba zkontrolovat auta i náklad. Jdu do své kanceláře strávit nějak ty dvě hodiny. Zkouším si pohodlně sednout do křesla a spát. Všude kolem je ticho - je to takový zvláštní pocit. Možná bych i usnula, ale nedaří se mi to. Zjišťuji, že ticho, které se mi ještě před chvílí zdálo skoro absolutní, vlastně neexistuje. Nikdy jsem si nevšimla, že jsou hodiny v mé kanceláři tak hlučné. Takže nemohu usnout. No nic, pustím si počítač a sepišu si dohromady, co jsem vlastně zatím zažila. Ve tři jsem už připravená na příjezd pekařů. A už jsou tady! Jak auto, tak všechny bedny s pečivem se musí zkontrolovat. Do věznice se dováží velké množství potravin, takže hrozí nebezpečí, že se s pečivem dostanou do věznice i nepovolené předměty.

Je nutné vyloučit, že v bednách je skryto něco jiného než pečivo

Sbalit svačinu a hurá do práce

Další bod programu máme hned ve čtyři hodiny. Se sloužícím dozorcem jdeme budit odsouzené muže, kteří jdou do práce. Jak budou vstávat a oblékat se, to vidět nemusím, ale půjdu s nimi na snídani v pět hodin. Po snídani nafasují svačinu a mohou odejít na kontrolu a pak vyrazit do práce.

Blíží se šestá hodina a s ní nástup ranní směny a stejný rituál při rozdílání směn. Hlášení řediteli, že po dobu mé služby se nic mimořádného nestalo neboli všechno jsme dělali, jak se má. Odcházím se tedy po své první a možná i poslední dvanáctihodinové noční směně ko-
nečně vyspat.

Robert Káčer
Robert Blanda

Proč je všechno jinak

Pravda aneb mediální džungle očima bývalých novinářů

Možná se Vám to už také stalo. Přečetli jste si v novinách nebo zhlédli v televizi zprávu o události, o které víte, že se odehrála jinak. Sami jste byli u toho, znáte pozadí a souvislosti, ale obraz zprostředkovaný médiem vypadá jako nepovedená karikatura. Někoho to možná rozčílí, naštve, jiný mávne rukou a pomyslí si, že novináři lžou. Tento poměrně rozšířený názor je jistě přehnaný, protože nelze paušalizovat – ať už jednání novinářů, úředníků či jiných profesí. Faktem nicméně zůstává, že se ve sdělovacích prostředcích objevují zkreslené a někdy zcela nepravdivé informace. Samo o sobě by to snad nebyla až taková tragédie nebýt toho, jak velkou část veřejnosti oslovují.

Odpověď na otázku, jaké jsou příčiny mediálních přehmatů či manipulací, není jednoduchá. Příčin je více a my, jakožto bývalí dlouholetí novináři, se pokusíme alespoň částečně poodhalit ty hlavní. Začneme od těch, které se dají lidsky pochopit.

(Ne)znalost problematiky

Nezřídka, zvláště v resortu justice a bezpečnosti, se setkáváme s velmi kritickými názory na úroveň novinářských znalostí této specifické oblasti. Jak mohou redaktori například říct/napsat, že policie podezřelého zatkla, když ho zadržela? Nebo typicky pro naši sféru: Vězeň uprchl z pracoviště. Přitom víme, že z nestřeženého pracoviště prostě odešel, dokonce mohl odejít i velmi pozvolnou vycházkovou rychlostí. Nestřežené pracoviště je proto nestřežené, že tam odsouzení nejsou pod neustálým dohledem. Pro nás zásadní rozdíl, pro novináře téměř pod prahem vnímání.

Většina (snad) novinářů není hloupá či nevzdělaná. Je ale potřeba si uvědomit, že vzhledem ke značným nárokům na univerzalitu zpravodaje si téměř žádný sdělovací prostředek nemůže z ekonomických důvodů dovolit luxus mít na každou oblast specialistu s příslušným vzděláním.

Redaktor musí především být schopen se pod velkým časovým tlakem alespoň zhruba zorientovat v dané problematice, vystihnout její podstatu a bleskově ji zpracovat na minimálním prostoru do podoby, která bude pro veřejnost co nejlépe srozumitelná. V jediném dni tak může jeden a týž redaktor zajít na odvolací soud s vrahem, udělat reportáž o tom, jak bazény praskají v létě ve švech, a zpracovat zprávu o koaličním vyjednávání o rozpočtu. A tak to jde den za dnem. Někdy to může vést ke zkreslení výsledku práce redaktora. Za daných okolností se to lidsky dá pochopit. Chyby ve stresu děláme každý a nikdo není neomylný.

Pro vás atraktivní vzhled

Dalším zdrojem zkreslení může být i nepochopení, a to jak na úrovni redaktora, tak na úrovni editora. Editor je velmi důležitá osoba, rozhoduje o výsledné podobě příspěvku. Měl by být dostatečně erudovaný a mít značný přehled, ale ne vždy tomu tak je. Typickým případem editorského zásahu je snaha udělat zprávu co nejvíce atraktivní. Tato potřeba vyplývá z celkem jednoduché rovnice: Zajímavá zpráva = vyšší náklad (sledovanost). Vyšší náklad = více inzerentů. Proto, zejména v období, kdy je „šokujících“ událostí méně, se může i z odchodu odsouzeného z nestřeženého pracoviště stát „útěk vězně, po němž policie okamžitě vyhlásila pátrání“. A možná se pak někde ke konci sdělení dozvíme, že „uprchlý trestanec“ si odpýkával šestiměsíční trest za dopravní nehodu a zbývaly mu tři týdny do konce. Tento případ je sice pochopitelný, ale sotva omluvitelný. Vzbuzovat ve veřejnosti dojem, že se přihodilo cosi fatálního, je samozřejmě přinejmenším nezodpovědné.

Solidně uleželá aktualita

V novinách se často stává, že se nějaká zpráva do vydání prostě nevejde. Během dne, nebo i večer se stane něco důležitého, takže je zapotřebí něco vyhodit, aby se důležitější články do novin vešly. Pokud je ovšem vyhozená zpráva alespoň trochu zajímavá nebo důležitá, jen se odloží pro případ, kdy naopak je materiálů nebo událostí málo

a noviny je třeba zaplnit. Lidé, kteří noviny před vydáním článku do novin zařazují či „lámou“, jsou ale grafici a nikoliv novináři, a přestože na

ně dohlíží vedoucí vydání, může se velmi často stát, že takto odložená zpráva, jakkoliv byla v době svého vzniku aktuální, mezitím na „střídačce“ zasmrádne, anebo i zcela zhyne. Může se stát, že v záležitosti, jíž se takový uleželý článek věnuje, vznikne nějaký vývoj nebo se ukáže, že všechno bylo jinak. Uleželá zpráva, která pak vyjde, působí zcela nepatříčně nebo nepravdivě a mnohý čtenář si neuvědomí, že je pouze „z jiné doby“.

Budeme investigovat

Nezanedbatelným faktorem může být u některých žurnalistů snaha prosadit se. Když tvořím příspěvky, které obsazují čelní místa zpravodajství, získávám nejen jakousi prestiž, ale projeví se to také na finančním ocenění. A to je – jako kdekoli jinde – velká motivace. Snadno ovšem může vést i k „temné straně síly“. Zvláště u těch takzvaně investigativních novinářů se lze setkat s jevy, jako je filtrování informací, přizpůsobování obrazu skutečností vlastním cílům, ale také uplácení a vydírání.

Postup filtrování a přizpůsobování je zhruba takový: Z oficiálních vyjádření se vyberou pouze některá a upřednostní se takové informace, které mají tu skvělou příchuť skandálu. Bez ohledu na to, z jakého jsou zdroje. To vše se okoření vyjádřením odborníků na cokoli, kteří často ani nevědí, jaký konkrétní případ komentují. Skutečnou korunou takovýchto neetických novinářských postupů je pak z vlastních fabulací vyvodit závěr, na kterém navíc stojí zpráva. I když tou skutečnou korunou může být smutná skutečnost, že i novinář zarytý věří tomu, že má pravdu a že něco odhalil. Pak už nezbyvá než uvažovat o nefalšované stupiditě, gaunerství či poruše osobnosti, což se vzájemně nevylučuje.

A jakkoli to zní jako nadsázka, i tako-

vé případy, byť jen velmi řídké, existují. Bohužel jsou velmi vidět.

O uplácení nemá snad ani cenu se více rozepisovat. Nebavíme se pouze o penězích, ale i o službách a protislužbách. Jde samozřejmě o poskytování exkluzivních informací – někdy pravdivých, někdy zmanipulovaných. Poskytovatel ovšem může mít i jiné motivy. Například chce poukázat na skutečné nešvary či nezákonnosti. Někdy je ale v pozadí také msta či snaha poškodit konkurenci...

Vydírání může mít v tomto prostředí také různé podoby. Specialitou, s níž jsme se setkali již několikrát, jsou výhrůžky zveřejněním záměrně nepravdivých informací, pokud novinář nedostane to, co chce. Zní to téměř neuvěřitelně, taková je realita. Chtělo by to příklad, ale nechceme poskytovat návod pro ostatní a nechceme vyvolávat válku s novináři. Jednak to není naším cílem a jednak se taková válka nedá vyhrát.

Koneckonců ani toto není obecná kritika investigativní žurnalistiky.

V demokratické společnosti má samozřejmě své místo, a pokud odhaluje a poukazuje na skutečné nešvary, přispívá k pročištění veřejného života.

Jsme soutěživí

Z uvedeného je patrný značný vliv konkurenčního tlaku. Z něho pramení potřeba rychlosti, kvantity a exkluzivity. Média potřebují být se sdělením první. Opět jde o peníze. Když mi zprávu poskytne první server Šoku-jící odhalení, proč si tutéž informaci číst později na serveru Skandální odhalení? Tato úporná snaha o rychlost vede někdy i k téměř tragikomickým důsledkům. Například informování veřejnosti o tom, že zemřela významná osobnost, která ovšem ve stejné době sedí na posteli, zírá a nevěří svým ušima, když se o své smrti dozví dá z éteru. Legrační? Pro dotyčného a jeho blízké jistě ne.

Kvantita souvisí s problémem zmiňovaným již v úvodu. Novináři prostě musejí být univerzální a produkovat témata. Prací často tráví mnohem víc než osm hodin denně a nemají kdy se seznámit s každou myslitelnou oblastí společenských vztahů dopodrobna. Ostatně, když je někdo specialista v oboru, tak to zdaleka neznamená, že o svém tématu dokáže poskytnout stručnou a výstižnou informaci, která zaujme. Exkluzivita je rovněž nezbytnou součástí úspěchu. Šance oslovit veřejnost je vyšší, když mám téma či informace, které jiný nemá. Ve sdělovacích prostředcích, kde je prostor vydání víceméně limitovaný, jako jsou třeba noviny nebo televizní vysílání, je navíc pro redaktory životně důležité se „do vydání dostat“. Můžete za den oběhat třeba

deset akcí a tiskovek, napsat o tom zajímavé a dobré články, ale když se s nimi nedostanete do vydání, máte prostě smůlu. Kdo v redakci není ve vydání, ten jako by nebyl vůbec. Proto se musí novináři hodně snažit, aby se do vydání dostali, a to pro ně znamená psát co nejzajímavěji nebo nejsenzačněji, velmi často samozřejmě na úkor reality, protože ta je jen málokdy tak zajímavá, aby sama o sobě stačila. Vystihnout tu pravou míru mezi pravdivě podanými fakty a atraktivní formou je velmi obtížné a jen málo novinářů to dokáže.

Co s tím?

Dá se s tím něco dělat? Představa, že se média budou chovat jinak, když budeme vysvětlovat a argumentovat, je mýtus. Snad to alespoň trochu vyplývá z toho, co jsme se snažili popsat. Naše doporučení proto zní: Vstřebávat informace masmédií obezřetně. Jedním z žurnalistických pravidel je o všem pochybovat. A s určitou dávkou odstupu by měla i veřejnost hodnotit informace sdělovacích prostředků. Ve většině případů je nejlepší nedělat nic. Zpráv a informací je dnes tolik, že se mezi nimi nějaká snadno ztratí. A naopak, jak praví staré přísloví... čím více se do... štourá, tím víc smrdí. Znáte to.

Lze se zkresleným informacím bránit? Formálně jistě. Ale když zvážíte náklady, obvyklou délku podobných soudů a výsledný efekt, je otázkou, zda do toho jít. U zásadních věcí dotýkajících se osobnosti zpravidla jiné cesty není. Ovšem u „obvyklých“ polopravd, vytvářejících mediální realitu, už takové doporučení jednoznačně není. Podtrženo a sečteno – některá mediální zkreslení mají objektivní příčiny. Novináři, kteří záměrně manipulují fakty, je nepatrný počet, ale mohou napáchat fatální zlo. Většina žurnalistů je však slušná, mají náročnou práci a jejich cílem není záměrně někoho poškozovat. Prostě žijeme v informační společnosti, která se kromě jiného vyznačuje obrovským tempem, datovou zahlceností a povrchností. To není planý stesk. To je realita.

Okno do světa
lze zastřít
novinami.

Stanislaw Jerzy Lec

Jiří
Nágl

Odolovství vězňové restaurují housle

Zástupci věznice Odolov společně s několika odsouzenými předali v lednu ZUŠ v Úpici osmery housle zrestaurované či vyrobené v odolovské dřevomodelářské dílně. Tradici výroby hudebních nástrojů již v minulosti odstartovaly úspěchy s xylofony pocházejícími ze zmiňované dílny, kdy učitelka ZUŠ, která je zároveň členkou České Orffovy společnosti, provedla jejich srovnávací test, po kterém získaly odolovské xylofony 2. místo.

1. zrestaurované housle, jejichž stáří se odhaduje minimálně na 110 let

Současné vybavení dřevomodelářské dílny je na dobré úrovni, a proto se vychovatel Zdeněk Hetflejš rozhodl zkusit nejdříve jedny staré housle zrenovovat a pak vyrobit další úplně nové. Shromáždil několik houslí v kritickém stavu a spolu s odsouzenými je v rámci prací v kroužku zrestaurovali. Kvalitu výrobků nejprve otestoval houslař, který nešetřil chválou nad hotovým dílem. Na výrobu nových houslí bylo tedy zapotřebí

mnoho úsilí, času a nadšení všech zúčastněných. Premiéru měly nové nástroje loni na předvánočním koncertu uspořádaném pro zaměstnance i odsouzené Věznice Odolov. Jeden z příslušníků vězeňské služby, pracující v odolovské věznici, prap. Pavel Staněk je shodou okolností bývalý houslista Virtuosi di Praga. Právě on pak předvedl zúčastněným jako sólista zmiňované nástroje v celé jejich kráse.

Výrobě hudebních nástrojů předcházely i další úspěchy. Důkazem je řada plně funkčních dětských hřišť a sportovišť a hraček pocházejících právě ze zmíněné dílny. Na jejich realizaci i následné údržbě se podíleli a podílejí odsouzení ze zmíněného kroužku. Ohlasy mateřských, základních škol, městských a obecních úřadů a dalších organizací jim tak dodávají stále novou chuť a energii.

Ačkoli lze z tváře Zdeňka Hetflejše vyčíst spokojenost s vykonanou prací, občas si i posteskuje nad stále obtížnějším výběrem odsouzených. Podle jeho slov nejde jen o zkušenosti v práci se dřevem, ale hlavně o trpělivost a chuť k práci. Důležitá je ovšem i délka trestu.

Tak, jak některé odsouzené ženy využily svou šikovnost v ručních pracích při obdarování matek s dětmi v azylovém domě, nabídli zase odsouzení muži opavské věznice k využití svou sílu. V uplynulém týdnu pomáhala pětice vězňů s mytím vysokých oken v neziskové organizaci Fokus. Cílovou skupinou organizace jsou osoby s dlouhodobým psychickým a mentálním onemocněním a v budově sousedící s cukrovarem na Palhanci jsou chráněné i terapeutické dílny.

Odsouzení

■ ■ ■ opět pomáhali

Další pomoc nabídla věznice opavské Charitě při sbírce šatstva. Sběrka je pořádána pravidelně dvakrát ročně a odsouzení při nakládání balíků s obléčením do přistavených vagónů vypomáhali již potřetí. Lidé, do jejichž podvědomí se tato akce dostala, přicházeli celé dopoledne, takže o práci nebyla nouze. Za jeden den se naplnily dva a půl vagóny, které odjely do velkého skladu diakonie v Broumově, kde budou tříděny a poskytnuty buďto lidem bez domova, nebo na pomoc lidem třetího světa, nebo využity na materiál.

Protože v obou organizacích pracují převážně ženy, je pro ně tato fyzicky

náročná práce obtížná. „Tuto aktivitu bereme jakou oboustrannou pomoc, protože odsouzení muži pocházejí z oddělení pro léčbu závislosti a práce, při níž mohou opustit zdi věznice, je pro ně odměnou,“ říká bývalá psychoterapeutka Fokusu Jaroslava Bartková. Odsouzení pomáhají Fokusu bez nároku na finanční odměnu. Koordinátorka sbírky šatstva Veronika Prchalová, která pracuje ve středisku krizové pomoci Charity, jako sociální pracovnice dodává, že odsouzení muži jsou velmi zdvořilí až galantní. S jejich pomocí jsou ve Fokusu nadmíru spokojeni a počítají s ní i do budoucna.

das

Krnovskou ulicí zněly sirény hasičských vozů

Lubomír
Blecha

Nešlo však o skutečný požár, ale o plánované požární taktické cvičení s Hasičským záchranným sborem Moravskoslezského kraje. V areálu Věznice a ÚVZD Opava, v objektu v Krnovské ulici, byl simulován požár v prostorách, kde se nacházejí vězni. Cílem bylo procvičit součinnost zasahujících hasičů s personálem věznice,

nacvičit procedury vstupu do specifických objektů, provedení požárního zásahu a evakuace vězňů. Akce začala v 8.39, kdy požární čidlo signalizovalo, že v objektu na č. 212 vznikl požár. Ihned byl vyhlášen poplach a v 8.40 začala požární hlídka provádět hasební práce. Vzhledem k prudkému rozvoji požáru jej však nebyla schopna uhasit, a proto rozhodl v 8.42 vrchní inspektor strážní služby přivolat jednotku HZS. V tomto čase byla zároveň zahájena evakuace 81, do té doby nic netušících, odsouzených mužů z bezprostředního okolí vzniklého požáru. Jednotka HZS přijela do věznice v 8.51 se třemi vozy a ihned zahájila činnost. V 8.58 byla ukončena evakuace osob a v 9.07 také likvidace požáru. Zasahující hasiči poté provedli odvětrávání zakouřených prostorů pomocí přenosné odvětrávací jednotky. Celá akce byla skončena v 10.00 hodin, kdy věznici opustilo poslední hasičské vozidlo. Akce byla vyhodnocena jako úspěšná.

Generální ředitel VS ČR ve Valdicích

Ve valdické věznici se již stalo tradicí konání slavnostního shromáždění zaměstnanců a příslušníků. Na této akci vedení věznice hodnotí končící rok a nastíní vyhlídky do roku nového. Na letošní shromáždění konané 23. listopadu přijal pozvání ředitele Karla Kocourka i generální ředitel Vězeňské služby Jiří Tregler.

Ten ve svém vystoupení nastínil přítomným zaměstnancům výhled do roku 2011, kdy vězeňskou službu čeká nelehký rok způsobený ekonomickou krizí. Generální ředitel poděkoval všem zaměstnancům za kvalitně odváděnou práci bez mimořádných situací. Poté se ujal předávání medailí, které udělil na návrh ředitele Věznice Valdice. Jednalo se o medaile III., II. a I. stupně Za věrnou službu.

Po skončení aktivu následovala exkurze generálního ředitele po valdické věznici, spojená s projednáváním problematiky chodu věznice. Jelikož

nebyl Jiří Tregler ve valdické věznici poprvé, mohl srovnávat, co se od jeho předchozí návštěvy změnilo. Kladně zhodnotil, že ač se tato věznice řadí mezi nejstarší a zároveň největší co do počtu vězňů i rozlohy, daří se její chod zajišťovat na vysoké profesionální úrovni. V závěru návštěvy generálního ředitele se uskutecnila diskuze s vedoucími oddělení a referáty, ve které generální ředitel poděkoval všem zainteresovaným pracovníkům za účelné a konstruktivní jednání včetně nastínění vývoje věznice pro nadcházející období.

fre

Ohlédnutí Mikulášská oslava ve Znojmě

Vzpomínkou na oslavy loňských Vánoc či adventu může být zpráva o akci, kterou pro znojemské děti připravili odsouzení z oddělení Toxi znojemské věznice. Odsouzení z tohoto oddělení si pro děti připravili pásmo písniček, soutěží a her a s tímto pásmem zpřijemnilo dětem mikulášské odpoledne. Kromě připravené zába-

vy, vyrobili pro děti také dárky; letos dostala každá rodinka v dětském domově betlém.

Tradice mikulášských besídek pro děti z dětského domova přináší radost nejen dětem, ale také účinkujícím. Už

s čočkou, zapečená brokolice a vařené brambory. Jako zákusek pár kousků vánočního cukroví. Vánoční cukroví a jiné méně náročné pokrmy si odsouzení připravují i při samoobslužných aktivitách přímo na ubytovnách. Tyto aktivity jsou jednou z náplní tak zvaných programů zacházení, které mají odsouzení ve věznici vypracovány. K nezbytným úkonům vánočního

fakt, že odsouzení sami chtějí tato pásma připravovat, je pozitivní pro jejich odvykací léčbu.

luk

Jaké byly Vánoce 2010 ve Věznici Všehrdu

Bronislava
Vetešníková

Přípravy na loňské vánoční svátky byly zahájeny ve Věznici Všehrdu výrobou adventních věnců v rámci praxe žáků školského vzdělávacího střediska. Skupina žáků pod vedením učitelky odborného výcviku učebního oboru květinářské práce Terezie Hefnerové se učili vázat adventní věnce a jejich zdobení. Na pravidelné praxi ve cvičné kuchyňce učebního oboru společné stravování si zase odsouzení osvojují základy vaření a pečení. Tentokrát to byla rybí polévka

času patří i zdobení stromků. Při této činnosti si odsouzení mohli prověřit své estetické cítění. O vánočních svátcích si připravili společně s pedagogem volného času a vychovatelem sportovní turnaje. Jedním z nich byl i vánoční turnaj odsouzených

v nohejbale pod vedením vychovatele Miroslava Frola. Turnaj se odehrál v místní tělocvičně oddělení výkonu trestu Věznice Všehrdu. Zapojilo se do něj šest tříčlenných týmů odsouzených z oddělení věznice s dohledem. Turnaj se hrál dvoukolově každý s každým a nabídl velmi kvalitní nohejbal ve většině odehraných zápasů. Vítězem byl každý, kdo se turnaje zúčastnil, protože kvalitním způsobem naplnil svůj volný čas a udělal něco pro svoje zdraví.

V poslední den loňského roku opustil brány Věznice Všehrdy její nejstarší zaměstnanec dvaasedmdesátiletý Miroslav Zach, který pracoval ve vězeňství od 1. listopadu 1959. V té době patřilo vězeňství pod ministerstvo vnitra. Ještě téhož roku byl Miroslav Zach převelen do Ústavu nápravné výchovy v Libkovicích, kde pracoval postupně jako řidič, strážný a velitel eskorty, a to až do prosince roku 1960. Ve Věznici Všehrdy sloužil od 18. prosince 1960 s krátkou přestávkou, kdy si odskočil na sedm měsíců do ČSAD. Ve služebním poměru setrval až do 31. března 1993 jako řidič, velitel eskorty a nakonec jako strážný na tak zvané pobočce (nyní oddělení pro odsouzené s dohledem). Od dubna 1993 až do konce roku 2009 byl v pracovním poměru jako provozní pracovník v kotelně. V roce 2010 na stejném pracovišti jako externista na dohodu. Tím završil svých 50 let působnosti ve Vězeňské službě české republiky. V roce 2008 mu byla u příležitosti 50. výročí založení věznice udělena Medaile VS ČR za věrnost I. stupně. Nezbyvá než poděkovat a popřát do dalšího života hodně zdraví a spokojenosti.

■ ■ ■ Padesát let ve vězení

Všehrdy

Mezirezortní ocenění převzali dne 17.12.2010 z rukou ředitele Věznice Všehrdy plk. Mgr. Jiřího Šrajbera místopředsedkyně Okresního soudu v Chomutově Mgr. Hana Bílková, ředitelka Celního úřadu v Chomutově plk. Mgr. Taťána Minářechová a vedoucí Obvodního oddělení Policie České republiky Březno u Chomutova npor. Ing. Luboš Knobloch. Čestné medaile a plaketa Vězeňské služby byly oceněným uděleny Generálním ředitelem Vězeňské služby České republiky, na návrh ředitele věznice, za dlouholetou spolupráci v oblasti vězeňství. Ocenění byla předána na slavnostním setkání stávajících a bývalých zaměstnanců u příležitosti konce roku, které se již třetí rok konalo v obci Březno u Chomutova. Medaile za věrnou službu I., II. a III. stupně byly při této příležitosti předány i dalším 12 zaměstnancům věznice.

Emílie Hlubiňáková

Taťána Minářechová

Hana Bílková

Věznice Rapotice otevřela nové prostory

Věznice Rapotice otevřela počátkem roku nové ubytovací prostory pro vězně. Celková kapacita věznice tak nyní představuje 460 míst pro odsouzené ve dvou nejmírnějších typech vězení – s dohledem a s dozorem. První náměstek ministra spravedlnosti Jan Kubata řekl, že rapotický areál nabízí další rozvojový potenciál pro 200 až 250 vězňů. Pro ministra Jiřího Pospíšila v současnosti připravuje materiál, který zmapuje situaci ve vězeňství a shrne nejdůležitější poznatky, které získal během uplynulých dvou měsí-

ců při návštěvách věznic.

Generální ředitel vězeňské služby Jiří Tregler poznamenal, že je to poprvé, kdy se náměstek ministra takto zevrubně přímo seznamuje s reálným stavem českého vězeňství. Skýtá to určitou naději, že se podmínky zlepší, dodal.

Vězeňská služba se v současnosti potýká mimo jiné se zhruba patnáctiprocentní přeplněností a velkým problémem je zejména nedostatek prostředků na investice. V letošním roce se jejich objem pohybuje kolem

33 milionů korun. V České republice je přitom 36 věznic. Počet vězňů se zvyšuje od roku 2002 a v současnosti je jich zhruba 21 980.

Věznice Rapotice leží zhruba 30 kilometrů západně od Brna. Původně sloužila jako základna protivzdušné obrany. Po jejím zrušení prostory převzala vězeňská služba. K věznici patří i rozsáhlý areál, kde měla vzniknout věznice v rámci programu partnerství soukromého a veřejného sektoru (PPP). Projekt byl ale odložen, protože v současnosti na něj nejsou ani peníze, ani investoři, uvedl náměstek Kubata. Ředitel věznice Pavel Ondrášek plánuje během letošního roku předložit koncept na výstavbu jedné nebo dvou výrobních hal uvnitř střeženého areálu, kde by mohly firmy zaměstnávat odsouzené. kat

INCIP

Mezinárodní středisko

pro integrovanou psychoterapii (Knobloch) a zdravý životní styl

Prof. MUDr. Ferdinand Knobloch, CSc (Cz), F.R.C.P. (Canada),

předseda Psychoterapeutické sekce Světové psychiatrické asociace (1993–96) a spolupracovníci

MEZINÁRODNÍ STŘEDISKO PRO INTEGROVANOU PSYCHOTERAPII (KNOBLOCH) A ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL (INCIP)

oznamuje konání

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE INTEGRACE V PSYCHOTERAPII DNES II
při příležitosti životního jubilea prof. MUDr. Ferdinanda Knobloch, CSc (Cz), FRCP (Canada)
ve dnech **8. – 9. září 2011 v Praze.**

- PROGRAM: **I.** Integrovaná psychoterapie, její obsah, historie a vývoj.
Předsedající prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc
- II.** Integrace v psychoterapii v současnosti.
Předsedající prof. MUDr. Ferdinand Knobloch, CSc, FRCP
- III.** Tvořivost v psychoterapii.
Předsedající prof. MUDr. Cyril Hoschl, DrSc, FRCPsych

Přednášky budou doplněny workshopy (vedoucí MUDr. PhDr. Miroslav Orel, Paed. Mgr. Věra Facová, doc. PhDr. Julius Sekera, CSc, PhDr. Václav Jiříčka a další čeští, slovenští a jiní zahraniční odborníci) a postery.

Podrobné informace naleznete na stránce www.incip.cz, kde budou pravidelně aktualizovány nebo u PhDr. Ivy Enachescu-Hroncová, PhD., psycholožky-koordinátorky INCIP a tajemnice Konference, k níž též adresujte přihlášky a texty sdělení pro monografii do 15. 7. 2011. INCIP, jehož komplexní vzdělávací program je akreditován u Ministerstva zdravotnictví ČR dále oznamuje

KURSY A VÝCVIK

v Integrované psychoterapii (Knobloch) v roce 2011 (letní soustředění v termínech
I. pro začátečníky **1. – 5. srpna**, II. pro pokročilé **8. – 12. srpna** v Kroměříži)

Podrobnosti o těchto a navazujících akcích a přihlášky u dr. Enachescu-Hroncové.

Kontakty: incip@volny.cz, 605 480 120, 573 335 133

Pošta: Havlíčkova 21/803, 767 01 Kroměříž

Jaká bude budoucnost českého vězeňství?

Robert Blanda

Markéta Prunerová

Začínají práce na nové koncepci vězeňství

Dlouhodobý rozvoj každé instituce není možný bez strategického koncepčního materiálu, který konkretizuje společenskou objednávku a určuje, jakým směrem má management instituci vést a o co má usilovat především. Takové materiály vznikají zejména v době změn, kdy se společnost ocitá na křižovatce. Vězeňská služba ČR má sice v současné době strategický dokument s názvem Koncepce vězeňství do roku 2015, současně ale usiluje o vytvoření nového dokumentu, který by aktuálně odrážel nejnovější situaci a trendy.

„Koncepce Vězeňské služby ČR je jeden velký problém. Především proto, že koncepce, které byly v minulých letech připraveny, vzešly v podstatě ze samotné vězeňské služby. Aktuálně usilují o to, aby příští zpracování koncepce zadala vláda, nebo ještě lépe parlament,“ říká generální ředitel vězeňské služby Jiří Tregler. „Pokud taková koncepce nebude k dispozici, pak každý krok, který učiníme, může být zpochybňován, ať už bude učiněn jakýmkoliv směrem,“ dodává.

„Souhlasím s tím,“ říká první náměstek ministra spravedlnosti Jan Kubata. Podle něj je evidentní, že vězeňský systém v ČR je finančně absolutně na dně a veškeré úspory, které je možno hledat v rámci stabilizace veřejných rozpočtů, už nezasahují do kategorie vězeňství. Tam už není kde šetřit.“

Kubata rovněž souhlasí, aby se na tvorbě nové koncepce českého vězeňství velkou měrou podílela vláda, případně ji sama vytvořila. „Souhlasím s tím, že by o směřování českého vězeňství měla rozhodnout vláda,“ říká a dodává, že tento problém je logicky spojen s problémem financování vězeňství jako takového. „Je nezbytné nutné rozhodnout, že do vězeňství přijdou finanční prostředky, které umožní problémy odstraňovat. Bez finančních prostředků nebude možné učinit jakoukoli pozitivní změnu, protože úspory už uvnitř toho systému opravdu nenalezneme,“ zdůrazňuje náměstek Kubata. Podle něj existují „tři základní uzlové body“, které jsou v rámci budoucí vězeňské koncepce „velmi problémové“. „Absolutně prioritní je stavebnětechnické zabezpečení našich věznic, dále přeplněnost a třetí věc, na kterou bychom se měli v příštích měsících zaměřit, je zvýšení zaměstnávání vězňů,“ vysvětluje náměstek Kubata.

Podle ředitele kanceláře generálního ředitele Martina Kocandy zůstává Koncepce vězeňství do roku 2015 stále v platnosti, ale vězeňská služba ji nechce nyní příliš akcentovat, aby měla větší možnosti při formulaci koncepce nové. Nová koncepce českého vězeňství by měla podle Marti-

na Kocandy vznikat způsobem tvůrčí spolupráce vězeňské služby, ministerstva spravedlnosti, vlády a parlamentu. „Vězeňská služba nejprve vypracuje osnovu koncepce – teze, a to v horizontu příštích několika týdnů,“ vysvětluje ředitel Kocanda. Teze dostane ministr spravedlnosti, který je připomínkuje a schválí. Osnova koncepce se pak vrátí vězeňské službě, její experti vytvoří samotný text koncepce a její finální verzi zašlou ke schválení vládě a s největší pravděpodobností také Výboru pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. „Nová koncepce českého vězeňství by se tak mohla objevit v horizontu příštích několika měsíců,“ shrnuje Martin Kocanda.

Tato metoda vzniku nového strategického dokumentu by vedení vězeňské služby zajistila silnější mandát, protože by jasně stanovovala rozsah nezbytných opatření posvěcených vládou či parlamentem. Dosavadní Koncepci vězeňství do roku 2015 si vězeňská služba jakoby vytvořila „sama pro sebe“ bez jednoznačné a konkrétní podpory shora. Dosavadní koncepce je tak s trochou nadsázky slohovým cvičením, o které se vedení vězeňské služby nemůže nijak výrazněji opírat.

Historie ne tak vzdálená

Novodobá transformace vězeňství, jejímž teoretickým základem byla Koncepce českého vězeňství přijatá v roce 1991, využila plně výhody nechat se inspirovat zahraničními modely, vyhnout se chybám a omylům a případně zkrátit některé vývojové etapy. Pro její naplňování byl vytvořen legislativní rámec, podmínky organizační a částečně také materiální. Rutinní výkon trestu založený na organizování života ve vězení byl překonán, stejně jako prvotní problémy s procesem humanizace. Koncepce rozvoje českého vězeňství z roku 1991, byla naplněna, pokud se

týče cílů a obsahu zacházení s vězni. Méně pak došla naplnění v souvislosti se záměry decentralizace řízení a vytvoření vhodných materiálních podmínek pro řádnou správu vězeňství. Vzhledem k těmto skutečnostem se později ukázalo, že původní, více než 10 let stará koncepce, nemůže plně reflektovat aktuální vývojové trendy. Bylo mimo jiné nutno reagovat na vstup České republiky do EU. Proto bylo rozhodnuto o zformulování a zpracování koncepce nové, která by zajistila další kontinuální rozvoj českého vězeňství. V souladu s mezinárodními konvencemi byla tedy v roce 2004 vytvořena Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015, jejímž základním cílem bylo reagovat na nové podmínky a nové souvislosti, v nichž se české vězeňství ocitlo, a současně naznačit směřování a priority českého vězeňského systému. Koncepce usilovala především o nastoupení cesty demokratizace a respektování lidských práv jedince i v době, kdy se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Tato Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015 uváděla strategické záměry, např. nutnost vytvoření celostátní počítačové databáze vězňů včetně informací o dosavadních způsobech zacházení s nimi apod. Koncepce vycházela z dokumentů, které v průběhu let k vězeňství vydávala a vydává Rada Evropy. Koncepce reagovala na prognózy vývoje kriminality, již realizované či v té době plánované změny trestní politiky a dopady těchto jevů na vývoj vězeňské populace. Koncepce apelovala na řídící i řadové příslušníky a občanské pracovníky Vězeňské služby ČR s cílem dosáhnout „jejich plné osobní angažovanosti, a to jak na tvorbě koncepce samotné, tak především na jejím úspěšném praktickém naplňování“.

Koncepce vězeňství do roku 2015 předpokládá například zjednodušení struktury vězeňských zařízení, přičemž základ budou tvořit pouze tři typy věznic, a to věznice pro výkon trestu odnětí svobody s dozorem,

věznic pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou a vazební věznice. Tento cíl se zatím nepodařilo uskutečnit, stejně jako další předpoklad, a sice zásadní zvýšení účasti odborných diagnostických pracovišť vězeňské služby při zařazování a přerazování odsouzených do typů věznic, pro který neexistuje potřebná legislativa. Naproti tomu realizace projektu dlouhodobě směřujícího k rozšíření možnosti zaměstnávání vězňů, včetně zaměstnávání obviněných během výkonu vazby, patří k dlouhodobým

prioritám vězeňské služby. Vězeňské službě se daří dlouhodobě udržovat úroveň zaměstnanosti kolem 60 procent.

Důslednějším naplňování dalšího bodu Konceptu vězeňství do roku 2015, a sice realizace „kroků k žádoucím změnám vězeňské architektury, a to především s cílem modernizace vězeňských zařízení, případně výstavby nových“ brání nedostatek finančních prostředků, především investičních.

Konceptu vězeňství do roku 2015

mimo jiné zavazuje vězeňskou službu k tomu, aby „případný další nárůst nebo stagnace počtu vězněných osob nebyl důvodem k rezignaci na dosažení strategických cílů“, čili aby se vězeňská služba snažila naplňovat cíle konceptu bez ohledu na růst počtu vězňů. Vůbec už nepředpokládá, že by vězeňská služba mohla ustupovat od svých dlouhodobých cílů například z důvodů rozpočtových škrťů nebo finančních restrikcí.

Ludmila
Kurdíková

Bezdrogová zóna s terapeutickým zacházením

V rámci zvyšování ubytovacích kapacit ve věznicích a vazebních věznicích je od 10. února 2011 ve Znojmě připraveno nové oddělení. Jedná se o bezdrogovou zónu s terapeutickým zacházením pro 33 odsouzených. Oddělení je určeno pro odsouzené muže do výkonu trestu s dozorem.

Na oddělení je deset ložnic, kulturní místnost, kuchyňka, sociální zařízení s umývárnou a také prostor pro kuráky. Odsouzení mohou v rámci terapeutických programů využívat také keramickou dílnu, skleníky, vycházkový parčík a místnost pro kondiční cvičení. Odsouzeným se budou věnovat specialisté oddělení výkonu trestu. Odborné zachází zde zaměřeno na odsouzené, kteří před výkonem trestu užívali drogy. V rámci terapeutických programů jsou motivováni ke spolupráci s cílem snížit nebo úplně odstranit potřebu návratu k drogové minulosti. Na toto oddělení nebudou umístováni odsouzení s nařízenou ústavní protitoxikomanickou léčbou. Terapie je pro všechny zúčastněné dobrovolná. Oddělení může být také využíváno jako následná péče po absolvování nařízené ochranné ústavní léčby drogové závislosti. Hlavní těžiště práce spočívá zejména

v terapeutickém zacházení v rámci předem připravených programů, které má na starosti především psycholog a vychovatel či terapeut. Do programů zacházení je zahrnuto individuální poradenství, kdy se budou řešit aktuální problémy zapříčiněné drogami, a bude poskytováno podle individuální potřeby každého umístěného. Důležitý je také informační servis, krizová intervence a sociálně-právní poradenství. Do programů je zahrnuta i skupinová terapie a socioterapie, v rámci které je zařazena výuka českého jazyka a vytvoření všeobecného přehledu o politickém, kulturním, ekonomickém i sportovním dění. Specialisté oddělení výkonu trestu budou s odsouzenými také intenzivně pracovat na zlepšení komunikativních a sociálních dovedností. Odsouzení se, v rámci pracovní terapie, budou zapojoovat do pomocných prací potřebných k zajištění běžného chodu věznice.

„Představte si, že byste chytli zlatou ryбку a ta by byla ochotna vám splnit jedno jediné ... Co byste si přáli?“ Takovou otázku jsem dala odsouzeným v anonymní anketě na oddělení, kde se provádí léčba drogově závislých. Kromě toho jsem se jich ptala také na to, co očekávají od roku 2011...

Co si přejí vězňové od zlaté rybky?

Ludmila
Kurdíková

„Kdybych chytil zlatou ryбку, tak bych si přál, aby vrátila čas a bylo mi zase 13 let,“ odpověděl jeden z odsouzených. „Zařídil bych si svůj život jinak a vyvaroval se chyb, které jsem udělal,“ dodal. Jiný by si naopak přál „hezkou holku a moře peněz“, zatímco jinému by stačilo „na-

jít tu pravou“. Chytře na to šel další odsouzený, jehož jediným přáním by bylo „abych měl možnost dalších tří přání...“ Naopak přání do nového roku měli odsouzení většinou střízlivá a realistická. Většina čeká v letošním roce podmíněčné propuštění. Ve většině jejich odpovědí se opakuje přání

změnit se, být lepším člověkem, ale jsou zde přání spíše i obyčejná jako mít přátele či po propuštění z výkonu trestu najít práci.

V jejich odpovědích jsou znát obavy a nejistota, co bude po propuštění z vězení.

Další přání shrnuje odpověď jednoho z vězňů: „Od nového roku 2011 očekávám, aby byl zase o něco lepší než ten minulý. Hlavně aby se srovnaly vztahy mezi lidmi a nebyla taková nezaměstnanost.“ Jiný zase očekává „nějaké změny, které by mohly nastat“. „Hlavně aby byly kladné,“ dodává odsouzený.

Resocializace v Kynšperku pokračuje

V prosinci 2010 byl ve věznici Kynšperk nad Ohří slavnostně ukončen druhý běh resocializačního programu. Zastav se, zamysli se, změň se. Tento program je převzatý a modifikovaný projekt londýnské probační služby pro EU a opírá se o jednotlivé techniky kognitivně behaviorální terapie. Bylo do něj zařazeno deset odsouzených, kteří převzali certifikát o jeho absolvování z rukou ředitele věznice plukovníka Vlastimila Kříže. Program vedla psycholožka Michaela Ivanovičová a speciální pedagožka Nikola Brislingerová. Na každého absolventa bude vypracováno hodnocení, jež bude součástí jeho hodnocení při případném řízení o podmíněném propuštění.

Odsouzení dostali možnost přemýšlet o svém trestním jednání v jiné rovině, zamyslet se a hledat alternativy v inkriminované situaci a klást si reálné a dosažitelné cíle. Procvičili si sociální dovednosti a techniky vedoucí ke snížení napětí nebo převzetí odpovědnosti za vlastní jednání, které si po propuštění prověří přímo v reálném životě.

První běh tohoto programu byl ukončen v dubnu a jeho absolventi byli

zároveň součástí výzkumu zaměřeného na efektivitu resocializace a programu zacházení u odsouzených, na kterém se podílí i Institut

pro kriminologii a sociální prevenci. Výsledky výzkumu by mohly být slibným podkladem pro posílení odborného zacházení s vězni.

peb

Vězňové se připravovali na návrat na svobodu

Patnáct odsouzených Věznice Kynšperk nad Ohří převzalo před vánočními svátky osvědčení o absolvování kurzu zaměřeného na výuku základů práce s počítačem. Kurz byl realizován obecně prospěšnou společností Carlsbader Gate v rámci projektu Aktiv Regio, jenž byl financován Evropským sociálním fondem z programu OPLLZ Evropské unie.

Byla to pomyslná tečka za ukončením vzdělávacích aktivit pořádaných v loňském roce touto společností. Kurzu základů práce s počítačem předcházela Kurz číšníků, kde se účastníci věnovali výuce společenského chování, stolničení, zařízení provozoven, potravin a výživy. Seznámili se rovněž s kuchařskými technologiemi, ekonomikou a hospodařením organizace. Nedílnou součástí kurzu byl odborný praktický výcvik, který se konal ve zdejších stravovacím provozu. Podmínkou pro účast v kurzu bylo ukončení střední vzdělání a platný zdravotní průkaz.

Absolventi obou programů se před vlastním zahájením věnovali tématice zvládání stresových a konfliktních situací, základnímu nácviku metod nekonfliktního vyjednávání, asertivity a správné komunikace v motivačním kurzu. Cílem byla podpora resocializace odsouzených a jejich opětovné a řádné začlenění do společnosti. Nedílnou součástí byla i příprava

na situace, se kterými se odsouzení budou setkávat v civilním životě po ukončení výkonu trestu. Dověřeli se, jak postupovat při opětovném získávání svých osobních dokladů, hledání trvalého bydliště, vyjednávání o zaměstnání, zpracování životopisu a samozřejmě také jak napravit poškozené vztahy s rodinou a jejich sociálním okolím.

Vlastní výuka se konala formou přednášek, kombinovaných s praktickým nácvikem konkrétních situací, a dis-

kusí s odsouzenými o problémech, s nimiž si budou muset poradit v běžném životě.

Do kurzu bylo zařazeno vždy 15 odsouzených, kteří po úspěšném absolvování obdrželi osvědčení, jež jim může pomoci uplatnit se na trhu práce. Podpora a rozvoj pracovních dovedností a získání určitého stupně kvalifikace je nezbytným předpokladem pro úspěšné začlenění do společnosti po ukončení trestu odnětí

peb

Motivace odsouzených ke změně chování

Ilona
Kalauszová

Sdružení pomáhá odsouzeným řešit následky trestné činnosti, tak, aby zohledňovaly zájmy a potřeby obětí, pachatelů nebo jejich sociálního prostředí. V tomto směru umožnila

věznice odsouzeným účast ve dvou vzdělávacích aktivitách, které toto sdružení pořádalo.

Motivačního programu ZZ (Získej zaměstnání) se v době od 5. října

Osvědčení o absolvování motivačních programů získalo v závěru roku 12 dospělých odsouzených a deset mladistvých odsouzených mužů Věznice Všehrady. Základem však je zejména jejich vlastní zájem a snaha změnit se. V tomto směru pomáhá odsouzeným Sdružení pro probaci a mediaci v justici, o.s. Praha, které odsouzené, kteří mají bydliště na území hlavního města Prahy nebo ve Středočeském kraji, iniciuje a rozvíjí u nich nové metody prevence kriminality.

do 28. prosince 2010 zúčastnilo 12 odsouzených z věznice s dohledem. Každý týden ve dvouhodinových blocích byli inspirováni prostřednictvím motivačního programu k řešení své

životní situace, ke změně zažitých nekonstruktivních vzorců chování, k posilování dovedností pro získání a udržení si zaměstnání. Program byl zaměřen zejména na pomoc při psaní životopisu, motivačního dopisu, získání dovedností a přípravě na přijímací pohovor. Odsouzení se seznámili s pracovními právními informacemi, s důsledky tak zvané práce na černo, se zvládáním emocí zlosti. Učili se orientovat v aktuální nabídce na trhu práce. V rámci právní poradny jim byla poskytnuta konkrétní individuální pomoc v oblasti řešení dluhů v době pobytu na svobodě. Učební program – mladiství navštěvovala týdně od 6. října do 29. prosince 2010 skupinka deseti mladistvých odsouzených z ubytovny 3. Cílem tohoto programu bylo vedení mladistvých vězňů k porozumění důsledků svého chování a k převzetí zodpovědnosti za své jednání. Všichni byli motivováni ke snaze změnit se a snáz se po výkonu trestního opatření integrovat do společnosti. Mladiství odsouzení se v různých tematických okruzích učili třeba bilancovat důsledky trest-

ného činu, rozeznávat a korigovat různé emoční signály, porozumět jednotlivým stádiím konfliktu, schop-

nosti umět jednat s lidmi, porozumět pohledu druhých na provinění nebo postupné snížení rizika recidivy.

Autorka pracuje jako speciální pedagožka ve Věznici Všehrdy

Spolupráce Věznice Oráčov se SPJ

Lenka
Končková

Spolupráce se Sdružením pro probaci a mediaci v justici byla zahájena počátkem letošního roku s nabídkou mnoha aktivit v rámci jednotlivých projektů. Ve Věznici Oráčov se aktuálně konají aktivity v rámci projektu Reintegrační program Plus. Na jaře loňského roku byl ve věznici realizován Kurz k řešení zadluženosti a finanční gramotnosti, který absolvovalo deset odsouzených. Následně byl realizován Motivační program Získej zaměstnání v rozsahu 24 hodin, který úspěšně absolvovala také desítky odsouzených.

Motivační program je zaměřen nejen na teoretické informace ohledně pracovních vztahů, ale i na nácvik praktických dovedností jako je psaní životopisu, přehrávání modelových situací při jednání s případnými zaměstnavateli či jednání na úřadech. Od podzimu do věznice průběžně dojíždějí mentoři sdružení, což jsou vyškolení laici, kteří spolupracují s odsouzenými nejen ve věznici, ale zejména jim poskytují odbornou osobní pomoc po propuštění z výkonu trestu (např. doprovod při vyřizování na úřadech). V říjnu byl zahájen druhý běh motivačního programu Získej zaměstná-

ní, kterého se tentokrát účastní devět odsouzených, ukončení kurzu je naplánováno na počátek roku 2011. V polovině listopadu byl díky SPJ ve věznici realizován Rekvalifikační kurz pro obsluhu křovinořezu a motorové sekačky firmou Lesma, s.r.o. Ten úspěšně absolvovalo 20 odsouzených, kteří získali Osvědčení o absolvování kurzu, čímž si zvýšili odbornou kvalifikaci a to jim umožní lepší uplatnění na trhu práce po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Někteří z nich své dovednosti mohou uplatnit i v rámci pracovního zařazení ve věznici.

V rámci dalších projektů je spolupráce s SPJ naplánována i na následující rok. Věznice Oráčov by tímto přispěvkem chtěla poděkovat Sdružení pro probaci a mediaci v justici za skvělou spolupráci. Aktivity jsou vedeny na skutečně odborné úrovni, lektori jednotlivých kurzů odsouzeným poskytují nejen vyčerpávající informace k probíraným tématům, ale i mnoho vlastních praktických zkušeností. Spolupráce je velmi dobře hodnocena, jak ze strany odsouzených, kteří se kurzů SPJ zúčastnili, tak zaměstnanci věznice, kteří měli možnost být jednotlivým aktivitám přítomni.

Oprava

Ve třetím čísle loňského ročníku Českého vězeňství jsme na straně 25 uveřejnili článek Neziskovky pomáhají v návratu do života, který nám zaslala Petra Vašíčková. Autorce článku se omlouváme, že jsme její jméno u textu nedopatřením neuvedli.

red

Marián
Nosál

Zamestnávanie obvinených v Ústave na výkon väzby v Banskej Bystrici

Na rozdiel od úpravy zamestnávania obvinených a odsúdených v Českej republike, slovenská úprava umožňuje v súlade s § 2 ods. 3 rozkazu o zamestnávaní zaraďovať obvinených na pracoviská vo vnútornej prevádzke ústavu a tiež na strediská vedľajšieho hospodárstva (ďalej len „stredisko VH“). Obvinení sa nezaraďujú do práce priamo u fyzických osôb a právnických osôb, ústav však prostredníctvom strediska VH poskytuje práce a služby na základe uzatvorenej zmluvy fyzickým osobám a právnickým osobám. Týmto spôsobom je zabezpečená ochrana pred zneužívaním práce obvinených, ktorú zabezpečujú zodpovední pracovníci úsekov zamestnávania, výroby a odbytu v ústavoch. Strediská VH zriaďuje v súlade s § 6 rozkazu o zamestnávaní riaditeľ ústavu po predchádzajúcom stanovisku samostatného úseku zamestnávania, výroby a odbytu generálneho riaditeľstva ZVJS. Podmienkou zriadenia strediska VH je jeho hospodárnosť a samozrejme zabezpečenie podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Zamestnávanie obvinených ako sústavnú a organizovanú činnosť bolo možné realizovať až po účinnosti nového zákona o výkone väzby a poriadku výkonu väzby, na ktorý nadväzuje Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 384/2006 Z. z. o výške pracovnej odmeny a podmienkach jej poskytovania obvineným a odsúdeným, Rozkaz generálneho riaditeľa č. 35/2008 o zamestnávaní obvinených a odsúdených (ďalej len „rozkaz o zamestnávaní“), ktorý upravuje organizáciu a vykonávanie činností súvisiacich so zamestnávaním obvinených a odsúdených do práce a Rozkaz generálneho riaditeľa č. 18/2009 o zaraďovaní obvinených a odsúdených do práce, ktorý upravuje zriaďovanie pracovísk v ústavoch na výkon väzby a v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody a mimo nich, zaraďovanie a preradovanie obvinených a odsúdených na pracoviská, reguláciu pohybu a činnosti obvinených a odsúdených v ústavoch a mimo neho. Podľa § 32 ods. 2 zákona o výkone väzby je zamestnávanie osobitný vzťah medzi ústavom a obvineným, ktorým nevzniká pracovný pomer ani iný obdobný pracovnoprávny vzťah, ktorý môže zbor kedykoľvek ukončiť aj bez udania dôvodu a na základe ktorého nevzniká obvinenému nárok na minimálnu mzdu. Špecifikom oproti zamestnávaniu odsúdených sú podmienky, za ktorých obvinení môžu byť zamestnaní. V prvom rade obvinený ako osoba, u ktorej platí prezumpcia neviny, musí dať súhlas k zaradeniu do práce. Obdobne musí súhlasiť so zaradením do práce aj orgán činný v trestnom konaní alebo súd, pre potreby ktorého je obvinený držaný vo výkone väzby. A poslednou podmienkou je vhodný zdravotný stav obvineného. Nesplnenie čo len jednej z podmienok automaticky znamená vylúčenie možnosti zamestnávania obvineného. Existujú však aj ďalšie objektívne dôvody na strane ústavu (napr. závažnosť trestnej činnosti), ktoré nie je možné prekonať alebo obísť a subjektívne dôvody na strane obvinených (nezáujem o prácu a nízka úroveň pracovných návykov), ktoré vo výkone väzby nie je možné riešiť tak, ako vo výkone trestu odňatia slobody (zákonným vynútením povinnosti pracovať).

Možnosťou pravidelného zaraďovania obvinených do práce sa zodpovední pracovníci Ústavu na výkon väzby v Banskej Bystrici (ďalej len „ústav“) začali zaoberať v druhej polovici roka 2007. Dovtedy ústav zamestnával len odsúdených zaradených na pracoviskách vnútornej prevádzky. Prvé praktické skúsenosti sú zo štvrtého štvrtroku roku 2007, kedy boli na pracovisko „kuchyňa pre obvinených a odsúdených“ zaradení prví obvinení. Samotnému zaradeniu predchádzalo prekonanie počiatočných problémov vyplývajúcich z nutnosti skĺbiť splnenie požiadaviek legislatívy a platných interných predpisov s potrebami a možnosťami ústavu. Prekonať bolo potrebné aj psychologickú bariéru vyplývajúcu hlavne z možných rizík zaradenia obvinených na spoločné pracovisko s odsúdenými. Tieto obavy sa však ukázali ako neopodstatnené a zaraďovanie do práce sa od toho času v ústave stalo štandardným prvkom zaobchádzania s obvinenými.

Nastolený trend zvyšovania zamestnanosti obvinených v ústavoch na

výkon väzby tak prirodzene vyústil k rozhodnutiu zriadiť v ústave za účelom zamestnávania obvinených stredisko VH. Na kolégiu riaditeľa ústavu v januári 2008 boli prijaté konkrétne úlohy smerujúce k vytvoreniu podmienok pre zamestnávanie obvinených v súlade s § 32 zákona o výkone väzby a § 40 poriadku výkonu väzby. Bolo potrebné riešiť:

- zriadenie strediska vedľajšieho hospodárstva,
- priestorové zabezpečenie pracoviska,
- jeho materiálové a technické vybavenie,
- zabezpečenie pracovných príležitostí pre obvinených,
- personálne zabezpečenie,
- výber a samotné zaraďovanie obvinených do práce,
- ďalšie súvisiace úlohy.

Na základe stanoviska pracovnej skupiny bolo rozhodnuté, že pracovisko bude zriadené v suteréne objektu výkonu väzby, v miestnosti, ktorá bola v tom čase využívaná ako telocvičňa pre obvinených. Priestor budúceho pracoviska o výmere 88 m² sa javil ako najvhodnejší z hľadiska možnosti prísunu materiálu, predvádzania ob-

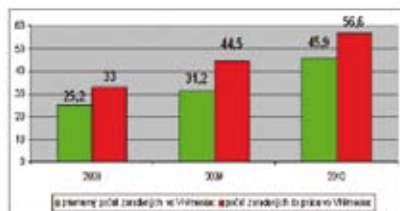
vinených do práce, hygienických požiadaviek a výkonu dozoru. Súčasne s riešením priestorových problémov prebiehal aj intenzívny prieskum možností získania pracovných príležitostí pre zaradených obvinených. Prísľub poskytnutia práce po zriadení pracoviska podmienený pravidelným zaraďovaním minimálne 20 obvinených ústav dostal od spoločnosti Eu-

roobuv a.s. Komárno.

Náročnosť (časová, finančná a administratívna) samotného procesu príprav na zriadenie strediska VH sa prejavila hlavne pri plnení legislatívnych podmienok vytvorenia pracoviska. Aj keď s miernym sklzom oproti plánovaným termínom, ústav úspešne zvládol zariadenie zmeny

účelu užívania priestorov pracoviska, splnil podmienky stanovené Regionálnym úradom verejného zdravotníctva, ako aj podmienky dané predpismi požiarnej ochrany, vykonal nevyhnutné stavebné úpravy a úpravy žienijno-technických zariadení, doplnil oddelením ochrany a obrany požadovanú signálno-bezpečnostnú techniku, vybavil dielenské priestory síce starším, ale účelným vnútorným zariadením.

Stredisko VH začalo svoju činnosť s plánovaným počtom 20 obvinených z oddielu so zmierneným režimom výkonu väzby 1. augusta 2008. Zácvik obvinených do pracovných činností zabezpečil poskytovateľ prác prostredníctvom majstra pracujúceho v ÚVTOS Banská Bystrica - Kráľová, ktorý formou občasných návštev v ústave následne aj zabezpečoval dohľad nad dodržiavaním kvality prác. Výsledky, ktoré stredisko VH počas prvých mesiacov svojej činnosti v roku 2008 dosahovalo, preukázali, že zamestnávanie obvinených v podmienkach ústavu na výkon väzby je reálne a stredisko VH je životaschopné. Dôkazom toho je aj skutočnosť, že v závere roka ústav pristúpil k rozšíreniu rozsahu zamestnávania obvinených o obvinené ženy. V priebehu roka 2009 došlo v ústave k dosť značnému zníženiu počtov všetkých obvinených, čo malo za následok potrebu rozšírenia zamestnávania obvinených z oddielov so štandardným režimom výkonu väzby, pre ktorých bola zriadená ďalšia dielňa v priestoroch výkonu väzby. Na základe zvýšeného záujmu obvinených z obzvlášť závažných trestných činov bolo v roku 2010 rozhodnuté o ich zamestnaní priamo v celách, v ktorých sú umiestnení. Týmto spôsobom ústav zabezpečil vysokú priemernú úroveň zamestnanosti obvinených, ktorá v súčasnosti dosahuje priemer skoro 46 obvinených a predstavuje najlepší zamestnanosť obvinených v Slovenskej republike. Prehľad počtov zaradených obvinených v rokoch 2008 až 2010 je uvedený v grafe 1.

Graf 1 - Prehľad priemerných počtov zaradených obvinených v rokoch 2008 - 2010

Ako vyplýva z prehľadu priemerných počtov zaradených obvinených v rokoch 2008 až 2010, v podmienkach výkonu väzby sa na pracovisku mesačne vystrieda v priemere 1,3 násobok priemerného počtu zaradených obvinených, pritom už samotná príprava obvineného na zaradenie je časovo a administratívne náročnej-

šia (súhlas súdu alebo prokurátora, súhlas obvineného). V tomto smere je potrebné kladne hodnotiť prístup okresných súdov v pôsobnosti Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktoré na základe požiadavky ústavu zabezpečili, že sudca už v samotnom príkaze na prijatie obvineného do výkonu väzby uvedie svoje stanovisko k možnosti zaradenia obvineného do práce. Uvedený krok aspoň čiastočne zjednodušil činnosti v tomto smere.

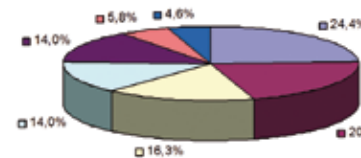
Motivácia obvinených pracovať

Obvinení zaradení na pracovisku ručného šitia obuvi (ďalej len „pracovisko RŠO“) sú odmeňovaní na základe výkonových noriem, čo by pre nich malo byť motivujúce. Prax ale ukazuje, že v mnohých prípadoch je pre obvineného prvoradá možnosť dostať sa týmto spôsobom z izolácie väzenskej cely a až v druhom rade ho zaujíma finančný efekt, ktorý mu práca priniesie. Aj v týchto prípadoch je však pri akceptovateľných pracovných výkonoch splnený samotný prvotný účel zamestnávania, ktorým nie je vytváranie vysokých ziskov, ale v rámci zaobchádzania s obvineným zmiernenie negatívnych účinkov jeho izolácie od spoločnosti. Dosahované hrubé pracovné odmeny na pracovisku RŠO sa pohybujú v závislosti od výkonov v rozmedzí od 20 do 100 € mesačne, priemerná hrubá pracovná odmena je tesne pod úrovňou 40 € mesačne. Uvedené čísla nie sú porovnateľné s hodnotami dosahovanými na pracoviskách vnútornej prevádzky v ústave (priemerná hrubá pracovná odmena 133 €/mesiac) a určite nie sú porovnateľné ani s odmenami odsúdených zaradených na pracoviskách stredísk VH iných ústavov. Napriek tomu nie je okrem sociálneho zanedbateľný ani ekonomický efekt zamestnávania obvinených i pre samotného obvineného, ktorému sa vytvárajú podmienky pre splácanie záväzkov a prilepšenie si formou nákupov.

V súvislosti s dosahovanou vysokou úrovňou zamestnanosti obvinených v ústave bol medzi obvinenými vykonaný prieskum, cieľom ktorého bolo zistiť dôvody ich záujmu o prácu vo výkone väzby. V predloženom dotazníku im boli poskytnuté sedem možností, ktoré sme zoradili podľa predpokladanej dôležitosti nasledovne:

- pracovná odmena,
- zmysluplné trávenie času,
- lepšie hodnotenie pre OČTK a súdy,
- možnosť povolenia návštev s priamym kontaktom (vo VV v štandardnom režime), resp. možnosť udelenia predĺženej návštevy,
- možnosť sledovania TV v čase po večierke,
- možnosť ostať pracovať vo vnútornej prevádzke ústavu ako odsúdený,
- iné.

Obvinení zo siedmich predložených možností mali možnosť vybrať tri podľa nich najdôležitejšie dôvody, ktoré ich motivujú k práci vo výkone väzby. Na naše prekvapenie najväčším motivačným faktorom nebola pracovná odmena, ale zmysluplné trávenie času počas výkonu väzby a hneď po ňom zlepšenie podmienok pri návšteve obvinených (priamy kontakt a predĺženie času návštevy. Až po týchto faktoroch nasleduje pracovná odmena, lepšie hodnotenie pre OČTK a súdy, možnosť ostať pracovať vo vnútornej prevádzke ústavu ako odsúdený a ako posledný motivačný faktor možnosť sledovania televízie po večierke. Veľmi zaujímavo pôsobia aj štyri vyjadrenia obvinených v možnosti iné. Jeden obvinený odôvodňuje svoj záujem o pracovné zaradenie možnosťou zasielať finančné prostriedky rodine, jeden je zvyknutý pracovať aj v civilnom živote a prácu potrebuje, v jednom prípade sa takto obvinený pripravuje na život po výkone väzby a jeden obvinený považuje prácu za „únik pred realitou“.

Graf 2

Motivácia obvinených pracovať počas výkonu väzby

Ďalšou otázkou, ktorú sme riešili, bolo hodnotenie možnosti pracovať počas výkonu väzby zo strany obvinených. Obvinení mali možnosť voľiť jednu z nasledovných odpovedí: „možnosť pracovať hodnotím vysoko kladne, skôr kladne, je mi to v podstate jedno, neviem sa k tomu vyjadriť a iné“. Zápornú možnosť sme nezvolili, pretože v podstate každý obvinený, ktorý je zaradený do práce, má o zaradenie záujem. Ak by svoj súhlas nevyjadril, v súlade so zákonom o výkone väzby by nepracoval.

Predpokladali sme, že nadpolovičná väčšina obvinených sa prikloní k hodnoteniu vysoko kladne, resp. skôr kladne. U obvinených, ktorí sú prvýkrát vo výkone väzby, sme predpokladali vyšší počet hodnotení skôr kladne, pretože podľa nášho názoru nevedeli porovnať podmienky výkonu väzby. U obvinených vo väzbe opako-

vane sme zase predpokladali vyšší počet odpovedí vysoko kladne. Náš prvý predpoklad sa vyplnil. Z celkového počtu obvinených až 40,6 % hodnotilo možnosť pracovať vysoko kladne, 43,8 % skôr klad-

ne, 12,5 % obvineným to bolo v podstate jedno a 3,1 % sa k tomu nevedelo vyjadriť. Tieto odpovede sme očakávali. Náš druhý a tretí predpoklad sa však nespĺnil, resp. u obvinených s predchádzajúcimi skúsenosťami z výkonu väzby dominovali odpovede skôr kladne a obvinení prvýkrát vo výkone väzby hodnotili túto možnosť vysoko kladne. Výsledky prieskumu predkladáme v tabuľke.

Problémy v zamestnávaní obvinených

Na základe doterajších viac ako trojročných skúseností je možné zosumarizovať problémy so zamestnávaním obvinených nasledovne.

- vysoká fluktuácia obvinených,
- pokles počtov obvinených,
- závažnosť trestnej činnosti obvinených,
- zdravotné problémy, najmä zrakové
- nezáujem o prácu vôbec, resp. manuálnu prácu,
- nízka úroveň pracovných návykov.

Už v predchádzajúcom texte sme ukázali na skutočnosť, že fluktuácia obvinených je oveľa vyššia ako u odsúdených. V prvom rade je to zapríčinené zákonnou možnosťou obvineného odvolať svoj súhlas so zaradením do práce a v neposlednom rade rôznorodosťou dôvodu výkonu väzby súvisiacou s možnosťou prepustenia obvineného z výkonu väzby, resp. právoplatným odsúdením obvineného na výkon trestu odňatia slobody. Aj s týmito skutočnosťami súvisí až 1,3 násobok skutočne zaradeného počtu obvinených oproti priemernému počtu zaradených obvinených v mesiaci. Ďalšou problémovou situáciou, ktorú ústav nemôže ovplyvniť, sú počty obvinených. Oproti roku 2008, keď ústav začal so zamestnávaním, klesli priemerné počty obvinených z 300 na 190. Ústav na túto skutočnosť zareagoval rozšírením kritérií pri výbere obvinených do práce od obvinených v zmiernenom režime, cez obvinené ženy, obvinených v štandardnom režime až obvinených pracujúcich priamo v celách. Nakoľko ústav pociťuje závislosť na jednom zamestnávateľovi pri zamestnávaní obvinených, intenzívne skúma aj ďalšie možnosti získať pracovné príležitosti u iných zamestnávateľov. Napriek vynaloženému enormnému úsiliu nebol však v regióne získaný iný partner vhodný pre takúto spoluprácu. Zásadnou prekážkou, ktorá negatívne ovplyvňovala rozhodnutie oslovených potenciálnych poskytovateľov práce bol predpoklad vysokej fluktuácie vyplývajúcej z charakteru

Hodnotenie obvinených	Prvýkrát vo VV	Opakovane vo VV	Spolu
vysoko kladne	50 %	28,6 %	40,6 %
skôr kladne	38,9 %	50 %	43,8 %
je mi to v podstate jedno	11,1 %	14,3 %	12,5 %
neviem sa vyjadriť	-	7,1 %	3,1 %
Iné	-	-	-

Tabuľka – prehľad o hodnotení možnosti pracovať počas VV zo strany obvinených

ústavu. Objednávateľov prác limitujú aj nasledovné prekážky:

- zamestnávanie obvinených môže byť realizované len v priestoroch ústavu,
- často požadujú nárazové práce, ktoré je potrebné vykonávať najmä do 48 hodín,
- obmedzené priestory ústavu na umiestnenie technológií objednávateľov prác.

Aj napriek všetkým negatívam, ktoré sú spojené so zamestnávaním obvinených, možno však po troch rokoch konštatovať, že zriadenie strediska VH v ústave bolo dobrým krokom. Už aj z toho dôvodu, že obvinení odchádzajú do ústavov na výkon trestu odňatia slobody minimálne zaškolení na ručné šitie obuvi, vo väčšine prípadov však úplne pripravení na možnosť pracovať na takomto type pracoviska.

Nová právna úprava výkonu väzby po roku 2006 sa prejavila nielen v zmene režimu väzby z hľadiska jej diferencovaného výkonu. Prejavom humanizácie väzby sú aj také pro-

ka obvinených. Napriek prvotným obavám o nestabilitu zamestnávania obvinených z dôvodu vyššej fluktuácie, vyplývajúcej z charakteru výkonu väzby, bolo v priebehu roka 2010 na pracovisku zaradených priemerne 46 obvinených, čo predstavuje najvyšší počet zaradených obvinených spomedzi všetkých ústavov na výkon väzby v Slovenskej republike. Tieto počty však pri celkovo znížených počtoch obvinených v ústave už nie je možné zabezpečiť len z obvinených z oddielu so zmierneným režimom, preto v záujme dodržania zmluvných podmienok ústav v priebehu rokov 2007 až 2010 rozšíril zamestnáva-

striedky zaobchádzania, akými sú vzdelávanie a zamestnávanie obvinených. Od roku 2008 sa v ústave realizuje systematické zamestnávanie obvinených na pracovisku ručné šitie obuvi. Za týmto účelom bolo v ústave zriadené stredisko vedľajšieho hospodárstva a referát zamestnávania. Pri uvedení dielne do prevádzky bolo potrebné splniť ďalšie legislatívne podmienky, ktoré požadoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva a orgán dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, schváliť pracovný poriadok pracoviska, prevádzkový poriadok v dielne zamestnávania obvinených a vypracovať Smernicu na výkon služby pracovis-

nie aj na obvinené ženy, obvinených v štandardnom režime a obvinených pracujúcich priamo v celách.

Resume

The author's contribution deals with employment of accused in conditions of detention in Banská Bystrica, which is part of the treatment of the accused. Treatment of the accused has been implemented since the new law on detention, in which the objective for the authors was its humanization. The author briefly describes the history of employing the accused in the institution, and based on a survey summarizes the reasons of

motivation of the accused to work and also the problems related to the employment of the accused, whether on the side of the institution or on the side of the employers.

Literatúra

Zákon č. 221/2006 Z. z. o výkoně vazby v znení neskorších predpisov.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č.384/2006 Z. z. o výške pracovnej odmeny a podmienkach jej poskytovania obvineným a odsúdeným a interné predpisy zboru.

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 437/2006 Z. z., ktorou sa vydáva poriadok výkonu väzby v znení neskorších predpisov.

RGR č. 35/2008 o zamestnávaní obvinených a odsúdených.

RGR č. 18/2009 o zaradovaní obvinených a odsúdených do práce

Autor je ředitel Ústavu pro výkon vazby v Banské Bystrici

Finský specialista na návštěvě u psovodů

Referát kynologie opavské věznice navštívil v lednu finský policista a zkušený kynolog Antti Tikkanen. Tikkanen se při své zahraniční misi setkal se svým kolegou Petrem Vajdou, který je členem opavského kynologického svazu a jehož velkým koníčkem je výcvik služebních psů. Tikkanen velmi často spolupracuje při výcviku psů i s našimi psovody. Petr Vajda udržuje družbu s výcvikovým střediskem státní finské policie a při týdenním pobytu v tomto středisku měl možnost seznámit se s jejich stylem výcviku služebních psů, který je specifický v tom, že je založen na pozitivní motivaci pro psy. Při takové metodě se psovod snaží maximálně omezovat vůči psovi používání násilných prostředků a uchránit ho tak maximálně stresu. Pes díky tomu vydrží déle pracovat a nedělá chyby. V oblasti služební kynologie, stejně jako v jiných, se neustále hledají nové metody, a dokonce i u nás

se daří prosazovat „lidštější“ přístup k výcviku psů. Antti Tikkanen, který je ve Finsku šéftrenérem policejního centra, tvrdí, že ve Finsku je kladný vztah ke zvířatům velmi rozšířený. Finsko je z hlediska kynologie velmi vyspělou zemí, kde se tomuto odvě-

ví věnují dokonce i odborné střední školy. Finští kynologové se proto velmi zajímají o českou kynologickou praxi. Tikkanen se při návštěvě opavské věznice zajímal zejména o výcvik psů určených k vyhledávání drog.

das

Datové schránky

Ondřej
Hladík

reforma, které se nelze vyhnout

Modernizace státní správy, spojená zejména s převodem úřední agendy do elektronické podoby, se samozřejmě nevyhnula ani Vězeňské službě ČR. Tento nelehký dlouhodobý úkol, vyžadující ke svému uskutečnění plné nasazení zkušeného sehraného týmu pracovníků, převzal z titulu své agendy Odbor správní Generálního ředitelství VS ČR. Přestože tato reforma dosavadního způsobu písemné komunikace úřadů v listinné podobě přináší mnoho starostí a někdy i bezesných nocí jejím uskutečňovatelům, je možné říci, že i přes určité obtíže úspěšně postupuje ke zdárnému cíli.

Z normativního hlediska se probíhající práce řídí zákonem 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Avšak vězeňská služba učinila přípravné kroky již před vydáním tohoto předpisu. Za nejdůležitější lze považovat spuštění omezeného provozu elektronické podatelny, na něž během první poloviny roku 2008 navázala první setkání zástupců odboru informatiky GR VS s členy realizačního týmu ministerstva vnitra. Nicméně v následujícím roce se uskutečnila reorganizace, jejímž důsledkem byla změna hlavního řešitele celého projektu. Nelehké úkoly tak přešly do kompetencí odboru správního. Nevelký počet členů pracovní skupiny určené k uskutečnění projektu začal plnit celou řadu časově náročných úkolů. Mezi nimi je třeba jmenovat ty nejdůležitější, jednalo se obzvláště o hromadný nákup autorizovaných elektronických podpisů, aktivaci datových schránek všech

organizačních jednotek a odborná školení pracovníků správních oddělení, probíhající od října do listopadu 2009.

Leč počáteční kroky byly, jako u většiny podobných projektů, spojeny s mnoha porodními bolestmi a nezbyvalo nic jiného než je řešit operativně za plného provozu. Přesto však tyto události nepoznamenaly každodenní chod podatelny, spojený s vyřizováním běžné listinné agendy. Celou situaci ztěžovalo i to, že se tato pracoviště stala centrem všech důležitých operací vedoucích ke dokončení nově budovaného systému. Popsané kroky však představovaly pouze přípravnou fázi před vlastním spuštěním ostrého chodu elektronické podatelny. K němu ale mohlo dojít až po složitých jednáních směřujících k přesné specifikaci požadavků na systém, který měl ulehčit práci zaměstnancům podatelny. Červen následujícího roku přinesl na základě

vytčených kritérií výběr dodavatelské firmy, jež realizovala plošné nasazení e-podatelny ve všech organizačních jednotkách.

První testování systému se uskutečnilo díky vstřícnému přístupu zaměstnanců věznic Brno, Břeclav, Hradec Králové, Mírov a Ostrov n. Ohří bez větších problémů a lze říci, že jejich věcné poznatky vedly k odhalení možných komplikací. Tito kolegové tak přispěli k současně podobě spolehlivé aplikace. Během raného podzimu roku 2010 vyvrcholila práce odboru správního distribucí e-podatelny do zbylých věznic a Institutu vzdělávání. Současně proběhla specializovaná školení pracovníků, jichž se tyto změny dotkly nejvíce.

Přesto však je zavedení e-podatelny pouze prvním krokem k celkové elektronizaci administrativy, jež směřuje především k zavedení jednotné spisové služby, vedoucí ve svém důsledku ke snižování nákladů na dosavadní papírovou agendu a celkovou modernizaci komunikace jak mezi zaměstnanci, tak i mezi orgány státní správy. Ovšem tento ideální stav je dosud vzdálenou vysněnou metou a její dosažení bude pro odbor správní znamenat nejen celou řadu vyjednávání s dodavateli informačních systémů, ale i nelehkou osvětovou práci, zaměřenou na racionálnější využití počítačů při práci s nově zaváděným způsobem administrativy. Tato náročná reforma představuje pro mnoho lidí na první pohled nepřekonatelný krok, avšak s pomocí fundovaného a citlivého přístupu zodpovědných pracovníků odboru správního se ho jistě podaří překonat.

Otázky českého vězeňství

Petra
Bělíková

na semináři v SRN

V Evropě budujeme spolu, to je název mezinárodního odborného semináře, který se od 17. do 21. ledna 2011 konal v německém Königswinteru pod záštitou odborového hnutí spolku Německé vězeňské služby. Akce se zúčastnili odborníci ze šestnácti spolkových zemí Německa a přizvaní zástupci Vězeňské služby ČR, kteří řešili problematiku právního systému a systému fungování vězeňské služby v obou zemích.

Za VS ČR vystoupil ředitel Věznice Kynšperk nad Ohří Vlastimil Kříž, který účastníky semináře podrobně seznámil s právním systémem ČR a s legislativní úpravou výkonu trestu odnětí svobody, přičemž jednotlivé ustanovení českého řádu výkonu trestu demonstroval na praktických příkladech. K oběma tématům přitom využil názorné prezentace. Aktuální trendy přístupu k odsouzeným v českých věznicích představila

psycholožka Věznice Kynšperk nad Ohří Michaela Ivanovičová, která účastníky semináře navíc vtáhla do praktického úkolu při řešení modelové situace v rámci standardizovaného programu „ZZZ“ (Zastav se, zamysli se, změň se).

Obě vystoupení vzbudila mezi účastníky semináře velký zájem a vyvolala řadu otázek, na které odpovídali přednášející bezesbýtku a s využitím praktických zkušeností.

Věznice Kynšperk nad Ohří tak prohloubila spolupráci s partnerským vězeňským zařízením St. Georgen-Bayeruth a Hof v Bavorsku, se kterým navázala vztahy v roce 2002. Pozvání na seminář a zařazení do realizačního týmu společně s Michaelou Ivanovičovou přijal Vlastimil Kříž při návštěvě účastníků semináře EU-ROPASEMINAR 2010 v naší věznici v dubnu loňského roku.

Zaměstnávání odsouzených ve Znojmě

Ludmila
Kurdíková

Jedním z hlavních a trvalých úkolů věznic a vazebních věznic je zaměstnávání odsouzených. Velmi dobré pracovní nasazení a snaha jsou pro cizí subjekty, zaměstnávající odsouzené, ukazatelem, který zajišťuje neustálý zájem o zaměstnávání. Každoročně dochází k nárůstu zaměstnanosti při sezónních pracích. K zaměstnavatelům, kteří projeví o práci odsouzených zájem, patří v poslední době firma Musil Jezeřany, kde od května pracují dva odsouzení v truhlářství a při pomocných stavebních pracích. Sezónní práce v zemědělství zase využívala zemědělská firma EKO Hnízdo. S touto organizací není smlouva uzavřena na dobu určitou, a proto

může být kdykoli opět obnovena. Další sezónní práce pro odsouzené využíval statek Miroslav, kde od loňského července pracovala na polích a ve vinici pětice odsouzených. Pro nárazové práce využívala dvojici odsouzených také firma Remat Znojmo. Odsouzení pro tuto firmu zejména uklízeli. Od ledna loňského roku se obnovila spolupráce s firmou ASA Znojmo, se kterou již věznice při zaměstnávání odsouzených v minulosti spolupracovala. Nyní pro firmu trvale pracuje devět odsouzených, z toho osm ve dvousměnném provozu na třídící lince plastů a papíru. Další vězeň sváží odpad z města. Trvale pokračuje zaměstnávání pro

další znojemské firmy, jako je Pila Pavlice, ZnoPlast, Numero Uno nebo Lišty Bojanovice. Celkem pracuje pro cizí subjekty 35 odsouzených. V zimních měsících je hlavním úkolem najít pro odsouzené zaměstnání po skončení sezónních prací. Věznice proto jednala se dvěma firmami, které měly o spolupráci zájem a zaměstnaly by celkem 10 odsouzených. Další možnosti zaměstnávání se hledají přes úřad práce, nebo se oslovují zaměstnavatelé, se kterými věznice již v minulosti spolupracovala.

*Autorka je tisková mluvčí
Věznice Znojmo*

V minulém čísle Českého vězeňství byla představena analýza hlavních dat z pilotního projektu SARPO 1. Ta je jedním ze základních podkladů pro modifikovanou verzi nástroje s pracovním názvem SARPO (2). Na úvod bychom mohli zopakovat, že výsledky analýzy jednoznačně i přes menší rozsah vzorku prokázaly relevanci statických a dynamických faktorů pro odhad rizika selhání odsouzeného po propuštění z výkonu trestu. To znamená, že již v tuto chvíli má nástroj slušnou predikční sílu, kterou lze využívat v procesu vstupního posouzení a celkového hodnocení odsouzeného, včetně hodnocení pro účely podmíněného propuštění.

Hodnocení rizikových oblastí odsouzeného (kriminogenní faktory) a jeho silných stránek (protektivní faktory) v souvislosti s eventualitou pozdější recidivy je základem pro stanovení vhodné klasifikace a směru zacházení. To znamená stanovení přiměřené intenzivní intervence a umístění v rámci vnitřní diferenciace. Ve vyspělých zemích, kde jsou tyto standardizované postupy ve vězeňství samozřejmostí, to zahrnuje ještě i volbu typu věznice s příslušným stupněm ostrahy. Od prosince roku 2010 pracuje širší tým pracovníků VS ČR na elektronickém programu SARPO. Program je vytvářen na platformě VBA běžící prostřednictvím tabulkového procesoru Excel. Bude v co největší míře využívat stávající Vězeňský Informační Systém (VIS), kdy se data budou načítat do programu z VIS prostřednictvím sestav. Program bude umět počítat jednotlivá rizika a generovat výsledný text hodnocení, který půjde uložit zpět do VIS. Všechna vyplněná data v programu budou ke každému odsouzenému zpětně dohledatelná a schopná rekonstrukce k jejich dalšímu využívání v průběhu výkonu trestu, včetně statistických účelů.

Program je vytvářen tak, aby byl dostatečně přehledný, srozumitelný a návodný pro používání průměrným uživatelem. Zvolený pracovní postup na programu zajistí testování programu, jeho údržbu a možnost úprav jeho jednotlivých částí. Účelem je zaručit budoucí rozvoj, včetně možnosti doinstalovat podle potřeby další moduly programu.

Snaha o zajištění zejména dat z trestní minulosti odsouzených v současně nastaveném prostředí ovšem přináší týmu řadu těžkostí a komplikací. Velmi intenzivně se pracuje na jejich překonání a zvládnutí. Také nastavení všech variant škál, komentářů, instrukcí a nápověd si vyžaduje značnou míru kreativity. Klíčové bude navázání výstupů ze SARPO na program zacházení, což si vyžádá vytvoření nové metodiky pro hodnocení a zacházení. Konceptně to zapadá do již dříve nastíněné a uplatňované filosofie zacházení s pachatelé se zaměřením na trestnou činnost a jednotlivé kriminogenní faktory. Nemenší výzvou bude vypracování manuálu k programu, který musí být stravitelnou kuchařkou a součástí metodických postupů. Školení personálu, testování

SARPO v další fázi

Michal
Petrás

v ostrém provozu, zavádění SARPO do věznic, informace odborné veřejnosti ... Časový harmonogram pro rok 2011 je následující:

- 1. pololetí**
vytvoření elektronické verze
- 2. pololetí**
ostré testování ve vybraných věznicích, školení personálu, zavedení do praxe

Vzhledem k podmínkám, v jakých se současně Vězeňská služba nachází, je projekt SARPO určitě smělý plán. Hlavní motivační tým je završit letité úsilí a alespoň na polí hodnocení rizik odsouzených se na dálku přiblížit moderním penitenciárním systémům. Vše ve víře, že je potřeba dát do ruky hodnotiteli dobrý nástroj, přičemž SARPO je už dnes víc než jen pouhým nástrojem na hodnocení. Praxe a docela slušná řádka penitenciárních odborníků na tuto potřebu již delší dobu upozorňuje. Mnoho překážek na cestě už tým zdolal a teď běží do finále. Tento běh je jistým dobrodružstvím, což ale znalce poměrů nepřekvapí. V závislosti na řadě známých či ještě neznámých proměnných není pochyb o tom, že tým se v roce 2011 rozhodně nudit nebude.

Ivana
Hornofová

Věznice

v Českém středohoří

Věznice Bělušice se nachází v Ústeckém kraji v okrese Most na katastru obce Bělušice s typickou dominantou vrchu Bělouš.

Věznice je profilovaná jako věznice s ostrahou pro odsouzené muže, jejíž součástí je i kapacitně limitované oddělení s dozorem.

Ředitelem věznice je plk. Ing. Marian Prokeš.

Normovaná ubytovací kapacita je pro 538 odsouzených.

Věznice byla zřízena rozkazem ministra vnitra dnem 1. října 1958 jako nápravně pracovní tábor. Dnem 1. března 1961 se stala útvarem nápravných zařízení ministerstva vnitra. V souvislosti s vydáním zákona o výkonu trestu odnětí svobody se v roce 1965 změnila na nápravně výchovný ústav ministerstva vnitra a v roce 1968 přešla do působnosti ministerstva spravedlnosti. Až do roku 1989 byla nápravně výchovným ústavem pro výkon trestu odnětí svobody, kde vykonávalo trest odnětí svobody do roku 1988 až 1200 odsouzených.

Novodobá historie věznice započala se sametovou revolucí v roce 1989. Věznice prošla řadou profilačních změn. Byla realizována plynofikace věznice, přestavba hlavního vstupu do věznice spolu s výstavbou šest metrů vysoké ohradové zdi. Bylo instalováno nové signalizační zařízení, byly opraveny střechy na ubytovnách odsouzených a v letech 2000 – 2001 byla provedena rozsáhlá rekonstrukce kuchyňského bloku.

V dalším období došlo k výměně oken, modernizaci sociálního zařízení a nové elektroinstalaci na ubytovnách odsouzených. V průběhu let 2009-2010 došlo k rekonstrukci části ubytovny, ze které vznikly prostory pro novou návštěvní místnost. Přes tyto všechny modernizace není stav věznice ideální a ještě mnoho práce a peněz bude do budoucna potřeba. Věznice Bělušice disponuje pěti ubytovnami pro odsouzené, přičemž v měsíci září 2010 došlo k rozšíření ubytovací kapacity o 38 míst, a to přestavbou lůžkové části zdravot-

nického střediska. Důvodem je délka trvající přeplněnost věznice, a to na více jak 125%.

Zaměstnávání je prioritou

Důležitým faktorem při práci s odsouzenými je i jejich zaměstnávání. Věznice má poměrně dobré podmínky, a sice dvě výrobní haly, které jsou umístěny v přilehlých střežených prostorách věznice. Prostory zde má nyní pronajatá firma vyrábějící molitanové houbičky. Je zde zaměstnáno průměrně asi 125 odsouzených ve dvousměnném provozu. Vězňové jsou pracovní zařazeni i mimo věznici u soukromého subjektu na pile Chotiměř. Další jsou pracovní zařazeni ve vnitřním provozu, kde se podílejí na zajištění běžného chodu věznice. Průměrná zaměstnanost odsouzených ve věznici dosahuje 60 %.

Věznice navázala úspěšnou spolupráci s obecními úřady a jinými společnostmi z přilehlých obcí a připravila několik projektů v rámci extramurálních aktivit. Veřejně prospěšné práce odsouzených se uskutečnily například na základě spolupráce s Obecním úřadem Kozly - terénní úprava fotbalového hřiště a pomocné práce při opravách zdi hřbitova, dále ve spolupráci s Lenešickým okrašlovacím spolkem o.p.s. - pomoc při obnově kostela v Lenešicích a ve spolupráci s farním úřadem Most probíhaly výkopové a záchranné práce v okolí kostela sv. Šimona a Judy v obci Bedřichův Světec. Vybraní odsouzení se takto aktivně zapojují do veřejně prospěšných prací, kde si upevňují pracovní návyky, získávají nové pracovní zkušenosti a tím je jejich činnost pro společnost za zdi užitečná.

Spolupráce s organizacemi

Věznice úzce kooperuje při pořádání různých akcí s mnoha státními i nestátními institucemi, jako jsou např. Probační a mediační služba ČR, Sdružení pro probaci a mediaci v justici o.s., s církvemi a náboženskými společnostmi atd.

V rámci prevence kriminality pořádáme ve věznici pro žáky základních a středních škol z okolních měst, ale i z Prahy besedy, které mají velký ohlas. Dobrou spolupráci má věznice i s ostatními státními orgány - s Policií ČR, s Hasičským záchranným sborem ČR, se kterými pořádá součinnostní cvičení. Výše uvedené akce byly velice kladně hodnoceny nejen zastupiteli obcí, ale i místními obyvateli a sdělovacími prostředky. Věznice Bělušice tak přispívá k pozitivnímu obrazu vězeňské služby mezi nejširší veřejností.

Návštěvy trochu jinak

Věznice Bělušice je hrdá na svůj projekt s názvem Návštěvy trochu jinak, jehož prostřednictvím jsou odsouzeným umožněny návštěvy mimo střežený prostor věznice v objektu Okrasné zahrady Věznice Bělušice. Jedná se o realizaci návštěv odsouzených v mimořádně příjemném prostředí okrasné zahrady, kterou vybudovali odsouzení v rámci pracovních aktivit pod vedením odborných zaměstnanců oddělení výkonu trestu. Tento způsob setkání s rodinou a blízkými osobami je pro vězně významným motivačním prvkem. Návštěvy se tak odehrávají v rytmu a stylu civilního života, do kterého se odsouzení budou po ukončení výkonu

trestu vracet. Tento projekt má velmi pozitivní ohlas jak u odsouzených, tak i ze strany jejich rodinných příslušníků. Extramurální aktivity jsou pro odsouzené výrazným motivačním faktorem, a proto se svým kladným přístupem k výkonu trestu snaží vytvořit si podmínky pro zařazení do některého z projektů.

Specializované oddělení

Ve věznici je také zřízeno specializované oddělení pro odsouzené s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním omamných a psychotropních látek. Kapacita tohoto oddělení je 39 odsouzených. Jedním z výstupů tohoto oddělení je velké množství hodnotných výrobků (např. loutek, celých loutkových divadel včetně kulis, dřevěných hraček a keramiky). Tyto výrobky jsou bezúplatně poskytovány dětským domovům, denním stacionářům, mateřským školám a speciálním mateřským školkám, a dále dětem s kombinovanými vadami a také jako prezentace věznice při různých akcích.

Vzdělávání a kurzy

Pro odsouzené z tohoto oddělení jsou mimo jiné realizovány vzdělávací akreditované kurzy se zaměřením na keramiku. Po jejich absolvování vězňové získávají osvědčení s celostátní platností. Odsouzení se svými výrobky uspěli také na několika zahraničních soutěžích, např. v roce 2009 na výstavě v polském Sztumu získali první místo za kolekci loutek Tři mušketýři.

Příslušníci VS a zaměstnanci

Ke dni 1. září 2010 pracovalo ve věznici 230 zaměstnanců, z toho bylo 182 mužů a 48 žen. Ve služebním poměru bylo 139 příslušníků a v pracovním poměru 91 občanských zaměstnanců. Pracovníci věznice si rozšiřují své vzdělání, a to jak na vysokých školách, tak na specializačních kurzech pořádaných IVVS ČR. V současné době je ve věznici 19 zaměstnanců s vysokoškolským bakalářským vzděláním a 25 zaměstnanců s magisterským titulem.

Speciální pedagožka
Danuše Vránová říká:

Práce
s odsouzenými
má smysl

Kdy jste nastoupila k Vězeňské službě?

Do služebního poměru jsem nastoupila v březnu 1989 do Věznice Libkovic. Byla jsem tam tehdy zařazena na spisovém oddělení. Po amnestii v roce 1990 ve věznici zbyla jen hrstka mladistvých odsouzených. Obec Libkovic včetně věznice musela ustoupit v roce 1991 těžbě hnědého uhlí, a tak jsem vypomáhala při uzavírání věznice na různých odděleních, kde bylo potřeba.

Do které věznice jste se pak přestěhovala?

Požádala jsem o přeložení do Věznice Nové Sedlo, kde jsem pracovala na výrobním oddělení. Ačkoli mne tato práce naplňovala, po roce a půl jsem požádala z důvodu tehdy komplikovaného dojíždění o přeložení do Věznice Bělušice.

Ve zdejší věznici jsem opět nastoupila na výrobní oddělení, ale již po půl roce služby jsem byla převelena na spisové oddělení. Zde jsem vykonávala kancelářskou práci dalších 15 let. Pak jsem se rozhodla vystudovat vysokou školu, aby se mi otevřela perspektiva další penitenciární práce. Začala jsem studovat ve svém osobním volnu, neboť zaměstnanec na spisovém oddělení vysokoškolské vzdělání nepotřebuje. Obětovala jsem vzdělání pět let dovolených, sobot a nedělí. Po získání inženýrského titulu v oboru veřejná správa a regionální rozvoj jsem se ale rozhodla nadále na oddělení správním nesetrvávat a požádala jsem ředitele věznice o zařazení na funkci speciální pedagožky. Ředitel věznice mé žádosti vyhověl a zároveň mi umožnil vystudovat další třísemestrové pedagogické studium.

Jak dlouho jste tedy speciální pedagožkou?

Od roku 2008 pracuji na specializovaném oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek. Nová práce mne opravdu chytla. Je důležité, aby člověka bavila práce, kterou dělá. Přímá práce s odsouzenými při aktivitách, pohovorech, akcích pořádaných věznicí má pro mě smysl, a to i přesto, že je resocializace vzhledem ke skladbě odsouzených v naší věznici úspěšná jen u malého procenta odsouzených.

Psovod nrap. Petr Žižka říká:

Práce se psy je mým koníčkem

Jak jste se dostal k práci u VS ČR?

Vždy mě zajímala práce ve státním sektoru. Původně jsem chtěl nastoupit k Policii ČR, ale vzhledem k tomu, že jsem měl doma dva psy, o které jsem se musel celodenně starat, nemohl jsem absolvovat nutný osmnáctiměsíční nástupní kurs. Později se mi naskytla možnost pracovat ve Věznici Bělušice, která je

blízko mého bydliště. Sem jsem také v červnu 1995 nastoupil.

Jak jste začínal?

Do služebního poměru jsem nastoupil jako strážný. Brzy jsem se dozvěděl o služební kynologii a to mě zaujalo. Mám psy rád. Využil jsem tuto možnost a požádal jsem o přeložení k psovodům, což se v září téhož roku podařilo. Nejdříve jsem pracoval jako figurant. Vzpomínám na svého prvního služebního psa, německého ovčáka Toma. V roce 1998 jsem postoupil na funkci inspektor strážní služby pro psovody, kde jsem doposud.

Jaká plemena psů ve věznici využíváte?

V současné době máme ve věznici čtyři plemena. Je to německý ovčák, doberman, belgický ovčák a labradorský retrívr. Většinou jsou to psi všestranní, pouze labrador je protidrogový. Za dobu mé praxe se ve věznici vystřídalo skoro čtyřicet psů. Vyřazují se podle stáří a také podle individuálních povahových vlastností. Asi po deseti letech si zaslouží jít na odpočinek, ale mnoho z nich přeslouchuje.

Zúčastňujete se také kynologických soutěží?

Každoročně se zúčastňujeme přeborů služební kynologie. Já osobně jsem se několikrát zúčastnil a můj největší úspěch bylo v roce 2001 vítězství v oblastním přeboru v Ostrově nad Ohří.

Všichni zaměstnanci vězeňské služby by měli znát podstatu tzv. stanfordského vězeňského experimentu, aby se vyvarovali některým rizikům své služební či pracovní činnosti.

Vladimír
Mařádek

Čtyřicet let

od stanfordského vězeňského experimentu

Tento experiment začal v USA 14. srpna 1971 pod vedením psychologa Philipa Zimbarda (dnes celosvětově známého profesora psychologie). Jeho podstatou bylo zhruba toto: ze 75 studentů dobrovolníků, kteří byli psychologicky testováni, bylo vybráno 10 vězňů a 11 dozorců, kteří se ukázali ve výsledcích psychotestů jako psychicky zdraví a vyrovnaní. Na vězně a věznitelky je pak rozdělil los. Ve spolupráci s místní policií byli vybráni vězni naprosto nečekaně odvezeni do sklepení Stanfordovy univerzity, kde bylo vybudováno improvizované vězení. Philip Zimbardo chtěl zhruba po dva týdny zkoumat, jaké vazby a vztahy se mezi vězni a dozorci projeví a jak se budou pro ně v neznámých podmínkách chovat, a to nejen k sobě navzájem. Přes-

to, že vězni i dozorci byli za účast v experimentu placeni a věděli, že se jedná pouze o experiment, nabralo zkoumání neočekávaný směr. Experiment musel být po pouhých šesti dnech zastaven. Bylo tak rozhodnuto na základně neblahého vývoje, který se projevil jak na straně dozorců, ti se uchýlovali se stále k častějšímu a krutějšímu trestání vězňů (nesměli ovšem používat fyzické násilí), tak i na straně vězňů, ti vyvolali vzpuru a jeden z vězňů se dokonce zhroutil. Po ilustraci je možné uvést způsoby, které dozorci používali k trestání vězňů: svlečení do naha, hodinový pobyt na samotce, omezení jídla, zabavení pokrývek a polštářů, nucení ke cvičení kliků či jiným bezúčelným činnostem.

Philip Zimbardo následně výsledky

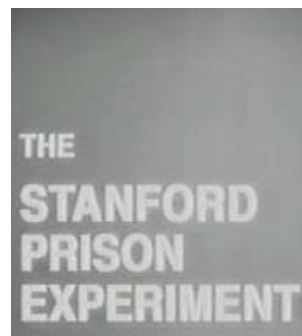

Philip Zimbardo

svého experimentu vysvětloval tak, že i zdravý (zjednodušeně se dá i říci normální) člověk, je-li vystaven extrémním podmínkám, může naprosto neočekávaně změnit své obvyklé, běžné chování. Přesto, že stanfordský experiment probíhal krátce a na malém vzorku osob, přinesl dodnes platná poučení. Vězni i vězňitelé mají jednu nezpochybnitelnou společnou vlastnost, jsou to lidské bytosti. Pokud se vězeňskému personálu jeví chování vězňů jako bizarní, nevysvětlitelné či nepochopitelné, může to být způsobeno či podmíněno i samotnou existencí faktu uvěznění. Vězeňský personál se nikdy nedopustí chyby, když své jednání směřem k vězňům bude

podřizovat jednoduchému pravidlu: chovej se k vězněm tak, jak bys chtěl, aby se chovali k tobě, až budeš uvězněn.

Autor pracuje ve Vazební věznici Ostrava

Pracovní náplň odsouzených

zařazených ve vnitřní režii v současnosti a v roce 1949

Ludmila
Kurdíková

V současné době je velmi diskutovaným tématem zaměstnávání odsouzených. Hovoří se hlavně o zaměstnávání procizí subjekty. Odsouzení ale pracují také ve vnitřní režii věznice. Podstatná část takto pracovní zařazených odsouzených má své pracoviště v kuchyních a dílnách. Ve Věznici Znojmo je v současnosti zaměstnáno ve vnitřní režii 40 odsouzených. Kromě již uvedených pracovišť je zde i holič, knihovník, údržbář na autodopravě a odsouzení zajišťující úklid budov.

Zaměstnávání odsouzených ve vnitřní režii věznice existovalo i v době, kdy byla ve Znojmě věznice ženská. Zpráva z 9. prosince 1949 hovoří o 45 ženách práce schopných, 163 schopných lehčí práce a 130 práce neschopných odsouzených ženách. Ve vnitřní režii věznice pracovaly například při draní peří. „Peří je stále dostatek a lze očekávat, že objednávky draní peří se budou postupně zvyšovat, takže v tomto směru je část pracovního provozu zajištěna,” píše se v citované zprávě. Další pracoviště v tehdejší věznici navazovalo konopná povřísla. Zpráva z ústavní prádelny hovoří o zajištění smluvního praní prádla pro posádková velitelství a některé vojenské útvary v kraji znojemském, jihlavském a brněnském, místní nemocnici a jiným ústavům v místě i okolí. „Jak je z výše uvedeného jest zřejmo, je zvýšení výnosu z práce vězňů závislé jednak na rozvíjení hospodárného a trvalého provozu prádelny a dále zejména na tom, zda bude získáno trvalé a výnosné zaměstnání pro značný počet přestárých a nemocných žen, způsobilých pouze lehčí domácí práci,” uvádí se ve zdroji. Tehdejší ústavní prádelna byla vybavena nejen pračkou, ale byla zde také ždímačka, dodaná z Mirova, žehlicí kalandr a kulisová sušárna. Další, z dnešního pohledu netradiční pracoviště vnitřní režie, byla dílna ručních prací. Tato dílna spolupracovala s jihlavskou firmou,

zabývající se pletením různého textilního zboží. Výroba koženého zboží z odpadové kůže se realizovala ve spolupráci s Moravskou ústřednou pro lidový průmysl umělecký v Brně. Firma dodávala jednak materiál, ale zajistila také instruktora k zavedení výroby drobných předmětů. Pod termínem různé domácí práce jsou zahrnuty například opravy plachet pro keramický průmysl, navlékání návle-

ček pro firmu Koh-i-noor nebo opravy pytlů. „Náš ústav je ve Znojmě dostatečně znám a firmy se na nás obracely v každém případě, kdy se vyskytne potřeba podobné domácí práce,” píše se ve zprávě z konce roku 1949. Je zřejmé, že na zaměstnávání odsouzených ve vnitřní režii se kladl důraz i před šedesáti lety. Zajišťovalo totiž nejen běžný chod věznice, ale bylo pro ni také finančním příjmem.

Zruší Kalifornie „klecové terapie“?

Kalifornie, jeden z nejlidnatějších a nejbohatších států USA, řeší v současnosti otázku takzvaných klecových terapií. Při těch jsou psychicky narušení nebezpeční vězňové umísťováni po jednom do klecí o velikosti telefonní budky a terapeut sedí opodál v ochranné vestě. Tento model má řadu kritiků a kalifornská správa věznic uvažuje o jiném způsobu zajištění bezpečnosti během terapeutických sezení, napsal list Los Angeles Times.

Klece jsou vybaveny mimo jiné plexiskly proti plivancům a terapeuti sedí v takové vzdálenosti, aby je vězňové nemohli pomočit. Poté, co za posledním z pěti vězňů zacvakne zámek, pokouší se terapeut vybudovat základ každé úspěšné skupiny: důvěru.

Klecové terapie zavedly kalifornské věznice poté, co federální soud před deseti lety rozhodl, že držení psychicky narušených vězňů v celách bez péče je krutý a neobvyklý trest. Od té doby státní věznice utratily přes miliardu dolarů za poskytování péče stále vzrůstající populaci vězňů s diagnostikovanou schizofrenií nebo jinými psychickými onemocněními a poruchami. Nikdo zatím nevyšlil, zda a jak se tyto klecové terapie vyplatí. Význam takovýchto sezení je ale dodnes předmětem horkých diskuzí mezi odborníky na psychické nemoci.

„Tyto klece jsou ohavnost. Učí lidi, že nejsou lidé, ale zvířata,“ míní Terry Kupers, psychiatr v Berkley, který pracoval jako znalec na zacházení s psychicky narušenými vězni v případě, který přiměl kalifornské věznice poskytovat psychiatrickou péči. Podobný názor má profesor psychiatrie na lékařské univerzitě ve Wisconsinu H. Steven Moffic: „Je to bizarní, připomíná to zacházení s Hannibalem Lecterem.“ Procedury tak přirovnal k opatřením použitým ke zkrácení uvězněného sériového vraha ve filmu Mlčení jehňátek. „Opravdu si nejsem jist, co si lékaři myslí, že z toho vzejde,“ poznamenal.

Vězeňský personál uvádí, že dělá vše pro to, aby vyhověl soudnímu nařízení, které požaduje, aby byla péče nabídnuta všem psychicky narušeným vězňům, bez ohledu na to, jak jsou nebezpeční. Péče o 32 000 vězňů v roce 2006 stála celkem 166 milionů dolarů. Do roku 2009 vzrostl počet vězňů na 36 000, přičemž náklady se více než zdvojnásobily na 358 milionů dolarů. Kolem 3500 těchto vězňů prošlo klecí při skupinové terapii poté, co byli umístěni v separaci za přečiny spáchané za vězeňskými zdmi včetně přijímání pašovaných drog, organizo-

vání gangů nebo napadání vězeňského personálu.

Neříkejte klecím klece!

Coloradský psychiatr Jeffrey Metzner, který radil soudem stanovenému dozoru nad psychiatrickou péčí v kalifornských věznicích, upozornil na to, že klece nabízejí lepší bezpečnost a více svobody pohybu než alternativy používané ve většině států, například poutání pacientů do křesel nebo poutání kotníků k podlaze. Když je vězeň v kleci, jsou mu pouta snata. Metzner rovněž vězeňskému personálu doporučil označovat zařízení jako terapeutické moduly, a ne klece. „Název je důležitý, protože kdybyste tato zařízení označovali jako klece, lidé uvnitř by se mohli cítit jako zvířata a podle toho se také chovat,“ uvedl. To je přesně důvod, proč jsou někteří kritici proti. „Nedělejme z nikoho hlupáka nějakými absurdními eufemismy,“ oponuje sanfranciský psychiatr a otevřený kritik terapeutického oplocení Pablo Stewart. „Je to jeden z hrozných příkladů toho,

co se děje v kalifornské správě nápravných zařízení,“ dodal. Stewarta znepokojuje rovněž skutečnost, že někteří psychicky narušení vězňové jsou drženi v disciplinární separaci a podrobují se klecové terapii před podmíněným propuštěním. „Takže jeden den jste tak nebezpečný, že musíte být v kleci, a člověk, který s vámi mluví, sedí v bezpečnostní vzdálenosti a má na sobě ochrannou vestu, a další den vás posadí na autobus,“ uvedl Stewart. „To je děsivé,“ dodává. Podle oficiálních míst jsou někteří psychicky narušení vězňové po propuštění nedobrovolně umístěni v nemocnicích, ale většina dostává podpůrné léky a poučení, že by měli pokračovat v terapii, když jsou zpátky na ulici.

Soukromí uprostřed dvora

V instituci, kde je prostor stísněný, byly terapeutické moduly umístěny doprostřed mezi vězeňské ubytovny s mnohapatrovými bloky cel, tyčícími se nad nimi. Jejich znuděné osazenstvo hledí dolů a posmívá se. „Chodíte dolů na terapii a chlapi na vás pokřikují a řvou z každého patra,“ komentuje advokátka, která zastupuje vězně při soudních jednáních, Jane Kahnová. „Vedle toho, že podstoupit terapii je náročné, vystavení ostatním vězňům stírá pocit diskretности, který je základem pro smysluplnou terapii,“ dodala.

Představitelé věznic o problému vědí, ale říkají, že nemají moc na výběr. Vzhledem ke svému účelu nemá zařízení odpovídající prostor pro lékaře, aby dělali svou práci, uvedla zástupkyně tajemníka kalifornské vězeňské správy Terri McDonallová. Rozhodně to není způsob práce,

který bychom preferovali, říká. Ačkoliv někteří kalifornští psychologové poskytují individuální terapii, první setkání s terapeutickými klecemi jim obvykle vyrazí dech. „Když jsem poprvé zjistila, jak se dělá skupinová terapie, bylo pro mě těžké si na to zvyknout,“ říká Angela Grossová, vězeňská psycholožka, která začala s moduly pracovat v roce 2006.

Ne všichni jsou proti

Psycholog a hudební terapeut Daniel Tannenbaum ale klecové terapie hájí. Tvrdí, že práce je navzdory podmínkám užitečná. „Povídáme

si, píšeme písně, děláme různé jiné věci a to je opravdu prospěšné,“ říká Tannenbaum. Ale i navzdory dalším přesvědčivým hlasům vězeňského personálu existují signály, že by stát mohl od klecové terapie upustit. Tajemnice ředitele pro zdravotní péči v kalifornských věznicích Sharon Aungstová poznamenala, že některé státy našly méně omezující způsob pro zajištění bezpečnosti při skupinových terapiích. Vězňice v New Yorku začaly například používat křesla se stoly, které se sklopí přes nohy vězně a zamknou, ale umožňují jim hýbat rukama a poskytují prostor na psaní. „Takže ano, hledáme jinou variantu místo terapeutických modulů. Ani já je nemám příliš v oblibě,“ uvedla.

(podle Los Angeles Times)

Po stopách vězňů, kteří uprchli po zemětřesení na Haiti

Daily Mail

Port-au-Prince (Daily Mail) - Bývalo to nejhorší vězení na Haiti. Pak udeřilo zemětřesení a poslalo na svobodu 4500 jeho nejnebezpečnějších vězňů. Notoricky známý hlavní blok vězení v Port-au-Prince tvoří třípodlažní betonová krychle se zamřížovanými okny připomínající výfukové otvory nějakého gigantického stroje. Vězňům, kterým se podaří probít okno přes stovky svých spoluvězňů, aby se mohli nadechnout čistého vzduchu, ale nad sebou modré karibské nebe stejně nezahlednou. Vězňové pojmenovali hlavní budovu svého vězení Titanic.

Okna každé cely se ježí rukama vězňů, kteří se jako by snažili urvat pro sebe tu trochu čerstvého vzduchu. V Titanicu byly ve 14 celách namačkaný stovky vězňů, nebylo zde dost prostoru, aby si člověk mohl sednout, natož lehnout. Mladí vězňové se snažili usnout vestoje, opření o zeď. Po několika dnech jim otékaly nohy a nesnesitelně bolely. Pokud nějaký vězeň zemřel v noci, ostatní ho odtažili stranou a opřeli v rohu o zeď. Tak musel vydržet do rána. Mezitím se někdo zmocnil uvolněného místa. Vězně hlídala z vyvýšených ochozů dvacítká mužů vězeňské stráže. Byli ozbrojeni starými puškami M14 a brokovnicemi. Jako všechny bezpečnostní sbory na Haiti, i vězeňská stráž trpí kritickým nedostatkem munice. Každý ze strážců má u sebe asi jen tři nebo čtyři náboje. Nemají nejmenší šanci proti čtyřem a půl tisícům zoufalých vězňů, mezi nimiž jsou předáci místních gangů, násilníci a únosci či členové místních milicí,

kterí již řadu let terorizovali místní slumy a přispěli tak k postupnému propadání se země do anarchie. Spolu s těmito nebezpečnými zločinci byli v celách i tisíce dalších mužů, kteří měli pouze smůlu a ve vězení by neměli být vůbec. Jenže soudní systém na Haiti je zcela rozvrácený

a soudci naprosto zkorumpovaní, takže není divu, že devět z desíti vězňů nebylo nikdy za žádný zločin odsouzeno, nebo čeká pět šest let na soudní proces, který ovšem nikdy nepřijde. A právě pro tyto lidi bylo zemětřesení jakoby zásahem shůry.

„Boží“ zásah

V 16:53, kdy se den začal chýlit ke konci a mnoho vězňů stále nedostalo svou večerní stravu, se jeden z vězňů, padesátník Moral Jean, čekající už čtyři roky na soud za údajný podvod, nacházel právě na vězeňském dvoře. Najednou ucítil silné otřesy a uviděl, jak se z horní části budovy věznice odlamují obrovské betonové bloky. On a čtyři další vězni jsou zasypáni sutinami, jak se celá budova začne pomalu hroutit. Obrovský oblak bílého prachu vystřeluje k obloze a pak krouží kolem zřícenin věznice. V tu chvíli je na 230 000 obyvatel Port-au-Prince rozdrčeno troskami budov, které se následkem zemětřesení zřítily. Moral je dolní půlkou těla zachycen pod troskami.

Budova Titanicu se otřásá, věžňové v hrůze padají na kolena a modlí se. A zázrak skutečně přichází. Budova věznice neuvěřitelně odolala zemětřesení. Zahynulo zde jen pět vězňů z 4500 zde uvězněných.

I tak byla ale konstrukce budovy vážně narušena, takže nemohla odolat útoku vězňů, kteří se snažili probojovat na svobodu.

V nadcházející temnotě noci neměla hrstka špatně ozbrojených vězeňských strážců moc šancí jim v tom zabránit. „Byla tma a my neviděli na krok,“ vzpomíná jeden z členů vězeňské stráže Louis Couleur Charles. „Slyšeli jsme jen výkřiky a sténání. Někteří z nás nebyli ani ozbrojeni. Nemohli jsme tam zůstat a nechat se povraždit...“ dodává.

„Všichni utekli,“ říká jeden z později dopadených vězňů, šéf místního gangu Jean-Marc Juste, známý jako Grimo. „Všichni. Kromě mrtvých...“ Dokonce i nepohyblivého Morala Jeana odnesli pryč; dodnes je na svobodě, ochrnutý od pasu dolů, ale připraven raději zemřít než se vrátit do vězení.

Zázrak zla

Masový útěk vězňů v Port-au-Prince a ze sedmi dalších haitských věznic rozpoutal vlnu teroru gangsterů proti lidem, kteří jsou v této situaci ještě bezbrannější než kdykoliv před tím. Dodnes je většina uprchlíků na svobodě, to komplikuje vyhlídky na úspěšnou rekonstrukci Haiti, protože ze všeho, co zde lidé nejvíce potřebují, je právě právní stát. „Haiti musíme chápat jako zemi a národ, který spáchal kolektivní sebevraždu,“ říká Edmond Mulet a poukazuje na vládu chaosu, která po desetiletí předcházela apokalyptickému zemětřesení. Právnick Mulet, původem z Guatemaly, dohlíží na průběh haitské mise OSN z letiště v Port-au-Prince. Jeho 12 000 příslušníků mírových sil je to

jediné, co stojí mezi Haitiany a totální anarchií. „I zde byly soudy, ministerstva, nemocnice nebo školy, ale nic z toho už neexistuje. Kdyby OSN vyklidilo pole, celá společnost zde by se rozpadla,“ dodává Mulet.

Zemi byla sice příslibena rozsáhlá mezinárodní pomoc, ale část z ní je pozastavena, protože existují pochybnosti, zda by došla správného využití. „Kdo by se asi rozhodl investovat do Haiti, ať už pro stavbu průmyslových podniků nebo do rozvoje cestovního ruchu, když zde neexistují žádné soudy? Jak by si mohl pronajmout pozemek pro své podnikání, když by neměl ani jistotu, že si ho pronajímá od právoplatného majitele,“ ptá se Mulet. „Pokud nebudeme usilovat o obnovu právního státu, bude veškerá snaha mezinárodního společenství a OSN pomoci Haiti marná,“ dodává.

Lovci uprchlíků

Stíhání uprchlých trestanců je ale velmi obtížné, především proto, že ačkoliv mnozí z místních obyvatel

vědí, kde se skrývají, bojí se na ně upozornit, protože se bojí kruté pomsty gangů. Problémem je i to, že v nastalém chaosu nelze spolehlivě identifikovat, kdo je a kdo není vězeň na útěku. Vzhledem k tomu, že se OSN a haitské policii nedaří zatýkat více několik vězňů za týden, zmocňující se tohoto úkolu drsní, ale mnohem úspěšnější haitští detektivové. Se svými barvenými vlasy, vousy a zlatými řetězy a náušnicemi vypadají spíše jako zločinci než policisté. Tři z nich slouží v haitských věznicích a znají mnoho vězňů jménem. Je mezi nimi i Jean-Christo Exameau, přezdívaný fotograf díky své fotografické paměti na tváře. Vedoucí týmu je Ronald Gay, malý veselý chlapík s jiskrnými očima. Jeho parťákem je statný čtyřicátník Wilson Lamartinière. O svůj dům přišel při zemětřesení a od té doby chytá po stanových táborech gangstery. „Chtěl jsem tě zabít,“ říká Lamartinière. „Snažil jsem se tě dopadnout, jenže já dopadnu je!“ směje se. Pak je tu P-Diddy, s náušnicemi, zlatým řetězem a dvěma automatickými pistolemi. Je to jeden z dozorců, kteří byli ve službě v době zemětřesení. „Musíme dokázat lidem, že jsme ty vězně neměli nechat jen tak utéct! Chceme zachránit svou důstojnost,“ říká. Dalšími členy jednotky jsou Joe, Peterson a vězeňský strážce Louis Charles „Couleur“. Jsou to šikovní mladíci, kteří mají rádi vzrušení z pronásledování a pocit smysluplnosti, který jim práce v jednotce poskytuje. Gayova jednotka se utvořila dva měsíce po zemětřesení, podařilo se jim získat bílou Toyotu Land Cruiser s kouřovými skly, pár 9mm pistolí, neprůstřelné vesty a příslib benzínu. Tak vyrazili pátrat po uprchlých věznicích. Věžňové na útěku jsou ozbrojeni a raději se pustí do boje, než aby se vrátili za mříže. Muži v toyotě mají pistole připravené po ruce na sedadle auta. Nabitá útočná puška je uložena do lavice spolu se zlomeným tágem a starým bajonetem. Muži sledují ulici, každý pohyb davu. Najednou dostane Gay textovou zprávu, jeho informátor v Archaie, pobřežním městě asi 30 kilometrů od Port-au-Prince, hlásí, že viděl skupinu uprchlých vězňů. Řidič Joe prudce otočí dodávku a zamíří k pobřežní silnici a řítí se přes výmoly a hromady sutin, které tu zbyly po zemětřesení a které dodnes blokují ulice haitské metropole. Po hodině zběsilé jízdy Gay velí zastavit. Spolu s Lamartinière pokračují pěšky ke schůzce s informátorem. Zanedlouho už do zavazadlového prostoru nakládají asi dvacetiletého mladíka. Je to Jean Eddy a má ruce spoutány za zády. „Nejsem uprchlík,“ vyděšeně vykřikuje. Eddy je pěkně oblečený, má pěkné oranžové tričko, sluneční brýle, náhrdelník a batoh.

Joe ho lehce udeří do obličeje a za-
bouchne za ním dveře auta... „Všech-
no nám vyklopíš,” sykne.

Eddy brzy připustí, že byl ve věze-
ní, prý za rvačku se ženou, která se
snažila unést jeho malou setru ale
byl prý propuštěn ještě před země-
třesením. Klidás Peterson si vleze
k Eddyemu do zadní části dodávky.

V okolním horku je vysvělečen jen
do vesty. Vytáhne žiletku ve žlutém
papírovém obalu. Eddy začne k vel-
kému pobavení detektivů, naříkat.
„Zavolejte prosím mé mamince, ta
má všechna fakta, dá vám číslo na
mého právníka,” nařiká Eddy. Pe-
terson chytí Eddyho jednou rukou za
temeno hlavy a druhou mu šermuje
před očima žiletkou. V tomto temném
světě je nenávidí lovců vůči uprchlým
trestancům zcela zřejmá. Petersono-
va žiletka pomalu sjíždí pro vězňově
krku a už začíná seřezávat jeho vou-
sy. Vězeň je vyděšený, ale Peterson
je naprosto v klidu a ve svém živlu.
Pak se ve voze ocitají další dva mla-
dí mužové a Eddyho strach ustoupí.
Oba zajatci pracují jako taxikáři na
motorce a vůbec se nesnaží popírat,
že uprchli z vězení během zemětře-
sení.

Když se ale auto vrací k Port-au-Prin-
ce a projíždí kolem masových hrobů,
kam nákladní auta vysypávají další
z 50 000 již pohřbených obětí kata-
strofy, začnou si zajatci uvědomovat,
že pro ně není cesty zpět. Zhroutí se
a začnou plakat. Dobře vědí, co je ve
vězení čeká.

Na okraji Port-au-Prince dostane ve-
doucí týmu Gay telefonát. Eddyho
jméno není na seznam uprchlých
trestanců. Po pětihodinovém utrpe-
ní odchází nejistě do kaňného sou-
mraku se vším, co měl u sebe, a jen
s oholeným vousem, 30 kilometrů od
svého domova. Gayův tým je viditel-
ně zklamán. Mají jen dva uprchlíky.
„Každý uprchlík, kterého chytíme,
znamená záchranu pěti nebo šesti ži-
votů,” utěšuje se. Ale to není všech-
no, musel navíc dotovat dnešní misi
téměř polovinou svého týdenního
platu. „Musel jsem zaplatit 40 dola-
rů za benzin,” říká. Nemá žádný fond
na odměny pro informátory, takže
za důležité informace o uprchlících
platí právě benzinem. Gayův tým je
malý, ale velmi důležitým prvkem
v boji o nastolení práva na Haiti. Čas-
to se jim daří polapit více uprchlíků
než při velkých policejních operacích
nebo akcích OSN. Většinu času ale
nemohou organizovat žádné akce
kvůli nedostatku prostředků, a proto
se Gay snaží přesvědčovat informá-
tory, aby jim dávali informace bez-
platně, pouze jako projev občanské
hrdosti nebo z touhy po pomstě.

Rok po zemětřesení, při kterém
uprchlo na 4 500 vězňů z hlavních
haitských věznic, jich bylo pochyťáno
sotva 700. Mohou si tak podat ruce s
dalšími 1200 nových vězňů. Tím se
počet haitské vězeňské populace blí-
ží 2000. OSN provedla v haitských
věznicích spolu s Červeným křížem
rekonstrukční práce, díky nimž se

podařilo získat o deset procent uby-
tovacích kapacit více. V důsledku
tohoto úsilí byly cely v Titanicu vy-
baveny dvoupatrovými dřevěnými
palandami, aby měli vězňové na čem
spát. Ale je více než pravděpodobné,
že nárůst ubytovacích kapacit bude
brzy znamenat jen další vysokou pře-
plněnost. Pokud bude vývoj pokračo-
vat dosavadním tempem, znamená
to, že bude dosaženo stejného počtu
vězňů, jaký byl před zemětřesením,
asi za rok.

Budoucnost Haiti ale visí stále na
vlásku, jeho obyvatelé se nacházejí

ve větším nebezpečí než dřív. Po-
kud se nepodaří vybojovat pro Haiti
vládu práva a vytáhnout tak národ
z mnohaleté paralýzy, bude veškerá
miliardová mezinárodní pomoc stej-
ně marná.

foto Daily Mail

Pod fíkovým listem v Německu

Daniel
Přann

Je už dlouholetou tradicí, že se zástupci Vězeňské duchovní
služby a Vězeňské duchovenské péče (VDS a VDP) každoročně
účastní výroční konference německých kaplanů s mezinárodní
účastí. V loňském roce na konci dubna byli na základě pozvání
vyslání dva čeští zástupci tentokrát do malebného městečka
Wald Fischbach-Burgalben ve Falcku. Jan Haslinger, člen VDP
působící ve Vazební věznici Litoměřice, a já, kaplan Vazební
věznice Praha - Ruzyně. Konference a ubytování bylo v krás-
ném středisku na významném německém poutním místě.

Heslo konference znělo Pod fíkovým
listem a hlavní téma bylo Stud, vina,
zahanbení. Přednášky, diskuse a refe-
ráty se zabývaly především vztahem
mezi těmito třemi pojmy. Němci se
nebojí mluvit o ožehavých, až chou-
lostivých tématech... První den večer
bylo slavnostní zahájení, přivítání
účastníků, jmenovitě zahraničních
(Česká republika, Slovensko, Maďar-
sko, Rakousko, Holandsko, Francie
a Dánsko). Následovalo velmi vtipné

divadelní představení o vězeňských
farářích.

V úterý jsme viděli působivou obra-
zovou, hudební a slovní prezentaci,
tentokrát z pohledu vězně. Mohli
jsme si udělat konkrétnější před-
stavu o práci našich zahraničních
kolegů. Pak následovala přednáška
profesora Michaela Klessmanna: *Já
ubohý, hříšný člověk - křesťanství,
vina a stud*. Šlo o poutavé pojednání
o vyrovnávání se s proviněním, vinou

a studem z pohledu teologa. Prof.
Klessmann zmínil také k církvi kritic-
ký známý film s tímto tématem Bílá
stuha, který se promítal i v Česku.
Odpoledne jsme se zúčastnili ple-
nární schůze přítomných německých
kaplanů, což bylo pro nás poučné.
Zajímavá informace pro nás byla
o bavorských věznicích. Mohli jsme
si tak udělat lepší obrázek o mýtech
českých vězňů o luxusu v německých
věznicích. Jeden norimberský kaplan

nám prozradil, že zejména výkon vazby je, jak co do průměrné délky, tak co do počtu aktivit a možností opustit celu velmi podobný jako u nás. Pouze na vnitřní vybavení věznic a stravu je zřejmě vydáváno více finančních prostředků. A práce kaplanů může, podobně jako u nás, přispět ke smysluplnějšímu výkonu vazby i pobytu ve vězení vůbec. Což i přes určité rozdíly ve způsobu práce vyplývá ze samotné podstaty duchovní služby.

Jak neposlechnout boží zákaz

Další den jsme vyslechli velmi napínavou a živou biblickou úvahu o symbolice Adama a Evy: Ti, když neuposlechli boží zákaz, náhle začali pociťovat stud a to bylo dáno do souvislosti s třikrát opakovanou

otázkou vzkříšeného Ježíše apoštolovi Petrovi, připomínající jeho trojí zapření. Petrův stud či vina však vyúsťuje v Ježíšových slovech v osvobození. Asi největší úspěch měla přednáška Stephana Markse z Institutu pro pedagogiku a lidská práva. Byla to jakási psychologicky laděná hluboká sonda do lidského myšlení. Stud může posléze vyústit pozitivně, ovšem také může vést k narcismu a také až k agresi. Pro ilustraci příhoda: Za přednášejícím přišla žena s tím, že její dědeček byl důstojník SS a matka ve východoněmecké státní bezpečnosti. Stud – asi ano. Vina? Spíše ne. Opačný extrém – prokazatelně vinný odsouzený necítí stud. V odpolední práci ve skupinách jsem se zapojil do skupiny, která se zabývala sexuálními delikty. Vedení skupiny včetně videointerview s delikventem vedla zkušená psychoterapeutka z psychiatrické kliniky pro terapii odsouzených. Kolega Hasliger byl ve skupině s názvem Závislost a stud.

Jak se sedí ženám v Německu

Daniel
Pfann

Ve dnech 28. a 29. září 2010 jsem se na pozvání organizací Sociální služba katolických žen a Německý charitní svaz zúčastnil dvoudenní odborné konference s názvem Situace odsouzených žen v evropském kontextu - ženská specifika ve srovnání s muži. Konference na půdě ústředí německé Charity měla padesát účastníků, z toho byli asi jen čtyři muži. Jak již vyplývá z názvu – hlavním tématem byla situace a postavení žen ve vězení a také vůči justici.

Hlavní dojem, který jsem si odnesl, je starost obou pořádajících organizací, aby jak v justici, tak při samotném výkonu trestu, byl brán maximální možný ohled na zásadní odlišnost žen a jejich snášení a potřeby ve vězení ve srovnání s muži. Některé názory působily poněkud feministicky, nicméně na druhé straně není náhoda, že za otázkou o postavení žen a mužů ve vězení vzhledem k jejich zásadním odlišnostem stojí otazník. Podstatu problému vyjadřuje ostatně i heslo: Situace ženy ve vězení je zrcadlovým obrazem postavení ženy ve společnosti.

tu společného vězení s oddělenými oddíly pro muže a ženy. Poměrně hodně času bylo věnováno obecným odlišnostem pohlaví. Za velmi důležitou považují skutečnost, která bývá občas přehlížena, že ženy jsou jako vězeňkyně náročnější, co se týká technického vybavení věznic, které je ve vězeních obvykle stejné i co do specificky ženských potřeb. K tomu přistupují další aspekty: Ženy se obvykle za své uvěznění více stydí, jsou emocionálnější, mají silnější vazby na děti a rodinu. Mají ovšem také méně příležitostí pro vzdělávání. Celkově je vězení pro ženy v zása-

dě více traumatizující, včetně pocitu viny, a to více než pro muže. Z širšího evropského pohledu jsme se dověděli, že nejhorší podmínky ve vězení v EU jsou v Řecku, nejlepší ve Švédsku a Norsku. Překvapivě jsou značné rozdíly mezi podmínkami a možnostmi ve vězení v severním a jižním Německu, kde jsou celkově horší podmínky. Vězněné ženy v Německu, které mají rodit, jsou eskortovány v poutech až téměř na porodní sál a roční odklad trestu po porodu jako u nás zde není praktikován. Vězeňští kaplani chtějí v tomto směru iniciovat změnu zákona.

Budou kriminály společné?

Velmi mne zaujala myšlenka, že personál pro práci s ženami a muži by měl být alespoň částečně školen vzhledem k odlišnosti pohlaví zvlášť. Otázka marginalizace specifických potřeb a požadavků žen, případně nerovné zacházení s oběma pohlavími – a z toho plynoucí úvahy a návrhy, že muži a ženy ve vězení by neměli být tak striktně separováni. Dokonce zazněl jakýsi návrh koncep-

Několik bodů vyplývajících z přednášek jednotlivých referentů / referentek:

- 1) Evropa jako prostor pro rozvíjení práva, možnosti Evropské unie v oblasti justice.
- 2) Doporučení Evropského parlamentu ke specifickému postavení žen ve vězení, důsledky pro rodinu – požadavky, perspektivy evropská pravidla Rady Evropy.
- 3) Justice podle pohlaví a výkon trestu v Evropě.
- 4) Specifické znaky a zacházení s odsouzenými ženami v Německu.
- 5) Problém doprovázení dětí k návštěvám žen.
- 6) Prezentace módních návrhů a modelů žen vytvořených ve vězení.
- 7) Prezentace Oddělení výkonu trestu Vazební věznice Ruzyně v Řepích.

Autor pracuje jako kaplan Vazební věznice Praha – Ruzyně

Výstava Anne Frankové

Odkaz pro současnost

Milan
Novotný

Na přelomu listopadu a prosince 2010 se v prostorách klubu Věznice Kuřim uskutečnila putovní výstava o životě a odkazu Anny Frankové. Jedná se o českou verzi mezinárodní výstavy Domu Anny Frankové v Amsterdamu, kterou dosud navštívilo přes pět milionů návštěvníků ve více než 32 zemích.

Cílem výstavy je podnítit návštěvníky k tomu, aby se zamysleli nad významem tolerance, lidských práv a demokracie v dnešním světě. Výstavě dominuje především příběh Anny Frankové a její rodiny, který je zasazen do kontextu světových událostí a historie holocaustu. Součástí výstavy jsou i výpovědi lidí, kteří přežili holocaust. Výstava se snaží vést návštěvníky k zamyšlení nad tím, v čem tkví podobnost a rozdíly mezi událostmi z minulosti, jako byla druhá světová válka a holocaust, a situací v dnešním světě.

S přispěním zaměstnanců věznice celou výstavou prováděla Hildegonda Rijkseová z Centra ekumenického setkávání a dialogu v Olomouci. Slavnostní vernisáže výstavy se účastnil i velvyslanec Nizozemska Jan Henne-
man, který myšlenku výstavy osobně podporuje. Výstavu navštívilo celkem padesát odsouzených a přibližně stejný počet zaměstnanců věznice. Zajímavostí bylo, že každá skupina si na závěr mohla poslechnout zpěv hebrejských žalmů v podání odsouzeného, který v současné době v Kuřimi vykonává trest.

Romové káží

o svém napravení

Gospelovou hudbu představila koncem loňského roku v opavské věznici romská skupina A.M.I.R.E., nebo-li Action Missionnaire Internationale Rom Evangelique. Jde o společenství Romů ze Vsetína, které vystupuje pět let a jeho zakladatelé jsou pastoři z Francie. Předseda Unie olašských Romů, která toto společenství zastřešuje, Josef Stojka vysvětluje, že členové jsou lidé ve zpěvu neškolení, posbírání z ghett, často s kriminální minulostí. Jejich úkolem je chodit mezi ostatní Romy, kázat evangelium a vést je ke změně ve způsobu života. Při svých vystoupeních tedy

nejen zpívají, ale také zábavnou formou předávají své zkušenosti tím, že vyprávějí o svém dřívějším životě spjatém s alkoholem, drogami, trestnou činností a mnohdy také výkonem trestu a poté, co přijali víru, pak o svém napravení a polepšení. S vděčností přivítali možnost uspořádat dva koncerty v opavské věznici, protože tu mohli předat svá doporučení a rady, jak žít po výkonu trestu. Přestože nejde o profesionály, měla jejich vystoupení vysokou uměleckou úroveň a některým odsouzeným možná ukázala směr, kterým by se mohli dále ubírat.

das

Vězňové vyrobili maketu

relikviáře svatého Maura

Odsouzení z věznice v Horním Slavkově vyrobili maketu relikviáře svatého Maura, který je považován za jednu ze dvou nejceněnějších románských klenotnických památek v České republice. Maketa v měřítku 1:1 byla v únoru představena na Pražském hradě spolu s originálem relikviáře, kopií korunovačních klenotů a modelem zámku Bečov.

Maketa vznikla jako výsledek grantu V pohybu, který získali studenti Přírodní školy o.p.s. v Praze a realizovali jej ve spolupráci se správou hradu a zámku v Bečově nad Teplou v západních Čechách. Projekt byl zaměřen na vytvoření speciální prohlídky pro nevidomé v expozici relikviáře sv. Maura na zámku Bečov. Dokonala maketa relikviáře s interaktivními, haptickými prvky a zvukovým doprovodem bude navíc sloužit nejen nevidomým, ale také školním skupinám a rodičům s dětmi. Díky umístění této pomůcky na vozíku bude možné edukativní programy realizovat i formou

prezentací přímo ve školách.

Na výrobě makety pracovali odsouzení řadu týdnů. Jádrem je vyrobeno z borového dřeva, postavy Krista, svatého Maura, apoštolů a reliéfy jsou z polyuretanu. Model je určen pro výukové účely, zejména pro nevidomé děti, aby se jej mohly dotýkat. Památka spolu s maketou bude po skončení prezentace v Praze přepravena na zámek Bečov, kde je relikviář trvale umístěn.

Relikviář byl vyroben zřejmě mezi lety 1225 – 1230. V roce 1838 jej získal rod Beaufortů a později jej převzl na své sídlo v Bečově nad Teplou.

Členové rodu byli nuceni na základě výsledku druhé světové války opustit území Československa. Památku ukryli v hradní kapli a až v 80. letech ji objevil tým kriminalistů z Federální kriminální ústředny.

Model relikviáře není prvním počinem odsouzených z modelářské dílny ve slavkovské věznici. Za sebou mají například modely hradu Loket, hradu a zámku Bečov, zámku Valeč a Kynžvart a kostela sv. Jiří v Horním Slavkově. Model zámku Sokolov vyrobili dokonce dvakrát – jednou v podobě ze 17. století a jednou v současné podobě. Vyrobeny jsou v měřítkách 1:50 a 1:75 a veřejnost si je může prohlédnout v interiérech objektů, podle nichž modely vznikly.

Modelářská dílna vznikla v roce 2008 na základě rukodělného kroužku pod vedením vychovatele Radka Jirsy. První modely historických staveb byly pouze papírové. Poté věznice navázala spolupráci s Parkem Bohemínium v Mariánských Lázních, který návštěvníkům představuje naučnou expozici s modely významných českých a moravských architektonických památek v měřítku 1:25. Společně vznikl záměr vytvořit model zámku Kynžvart, který již byl vyroben z trvanlivějších materiálů.

Díky této spolupráci vznikla první komerční zakázka – městský úřad v Sokolově si objednal model tamního zámku.

V modelářské dílně slavkovské věznice pracuje pět odsouzených. Výroba jednoho modelu historické stavby je závislá na velikosti předlohy a zvoleném měřítku, trvá však i několik měsíců. Vězeňská dílna společně s dílnou parku Bohemínium uvažují o výrobě modelu historického hradu s katedrálou sv. Víta v měřítku 1:25. Pokud by se podařilo získat finanční prostředky, vznikl by jeden z největších modelů na světě, který by dosahoval délky kolem 24 metrů.

Před vánočními svátky a očekávanou pohodou vystoupil loni 15. prosince divadelní soubor Divadlo odkud nikam, kudy z nudy se svou původní premiérovou divadelní inscenací Kouzlo, aneb nelze čarovat bez humoru. Tento divadelní soubor vznikl ve Vazební věznici Praha – Ruzyně, jako jedna z aktivit programu zacházení v březnu loňského roku.

Vedoucím této aktivity je vychovatel Lukáš Brabec, který byl zároveň režisérem hry. Na prosincovou premiéru se všichni členové divadelního klubu pilně připravovali a přípravy probíhaly dle stanoveného plánu. Divadelní představení bylo velmi rozmanité, a to jak z hlediska hereckého obsazení, tak i výpravy scén. Diváci z řad odsouzených a zaměstnanců vazební věznice mohli sledovat, jak se všichni herci, kteří na scéně postupně vystupovali, se svou rolí vypořádali. Velmi zdařilé byly i zvukové efekty, které příběhu dodávaly tu správnou atmosféru. Pohádkový příběh, který ve druhém dějství přecházel do moderního světa - do naší doby, odrážel zlo a nenávisť, ale i dobro, které člověk může dát i bez jakékoliv kouzelné moci a magických čar. Během přestávky diváci sledovali prezentaci, která vypovídala o celé týmové spolupráci všech členů, kteří se na vzniku divadelního představení podíleli. V závěru byl celý divadelní klub odměněn potleskem a všichni odcházeli s myšlenkou, jak najít kouzlo a dobro v sobě samém a předávat ho druhým.

Divadlo žije i ve věznici

Pavla Bohatová

Počátkem roku zazněla Věznici Drahonice pořádná tvrdá muzika a odsouzení tak měli možnost zažít na vlastní kůži to, co mnozí ještě nezažili, a někteří si zase mohli připomenout okamžiky svého života na svobodě.

Tvrdá muzika pro tvrdé chlapy

Jaromír Hykl

Čtyři sympatičtí kamarádi, které spojuje láska k muzice a také hraní v hardcore kapele Status Praesents, přijeli předvést část svého vystoupení vězňům do Věznice Drahonice. V dlouholeté historii věznice to byla jedinečná událost. Ještě nikdy za jejími zdmi a ploty neduněla tak emotivní a expresivní hudba jako tentokrát. Kapely tohoto typu a hudebního směru nejsou ve specifické atmosféře vězení běžnou záležitostí a dá se říci, že to v českých věznicích není až tak obvyklé. Přes mírné obavy, jak se s tímto celkem vypjatým psychickým a dá se říci téměř fyzickým zážitkem, vyrovnají samotní odsouzení, si vedení troufalo koncert uskutečnit. Bylo to přeci jen něco nevyzkoušeného. Nový zážitek to byl nakonec i pro samotné

hudebníky. Odehráli své vystoupení v téměř klubovém prostředí, ve kterém se sešlo na 90 diváků a posluchačů, ale všichni spořádaně seděli a svoje pocity dávali najevo pouze tleskáním a pochvalnými výkřiky. Nebylo to festivalové pódium, tak jak jsou zvyklí, a pod ním nekřepčili a nevykřikovali nadšení posluchači. Víceúčelový sál věznice zažil již mnohá kulturní vystoupení od písničkářů, přes country kapely, divadelní vystoupení až po duchovní a vážnou hudbu, ale tentokrát byl svědkem něčeho úplně odlišného. Vibrující okení tabulky, chvějící se stěny a pocit tvrdého rytmu basové kytary a bicích někde úplně uvnitř okolo žaludku, to je zážitek, jenž se prožije jen málokdy. Ještě dlouho budou stěny sálu vydávat energii vstřebanou při tomto vystoupení.

A ještě dlouho budou mít posluchači prožitou metalovou hudbu v uších a nevsední choreografii všech muzikantů v očích.

Hodinu bez přestávky chrlila kapela jednu skladbu za druhou. Jejich propocená trička a košile svědčily o ma-

ximálním úsilí a snaze předvést divákům to nejlepší, co umí. A povedlo se jim to. Ještě dalších téměř dvacet minut museli přidávat a obecnostvo je nechtělo pustit.

U všech přítomných sklídili upřímné uznání a odsouzení snad na chvíli zapomněli na to, kde momentálně tráví svůj život, a prožité pocity by pro ně mohly být motivací pro bezproblémový pobyt ve vězení a co možná nejdřívější návrat do života na svobodě. Možná si tento dopad své dobře odvedené práce hudebníci ani neuvědomili. Přesto však projevíli opravdový zájem o život ve věznici a vedení oddělení výkonu trestu jim umožnilo prohlédnout si prostory ubytovny a přílehlých zařízení. Všechny otázky jim byly zodpovězeny a získali na dění a činnost ve věznici zase trochu jiný náhled. Tak měla uskutečněná akce vlastně dvojí význam a kladný dopad. A to jak na motivaci odsouzených, tak na objektivní pohled části veřejnosti na práci zaměstnanců a příslušníků vězeňské služby. Nedělní odpoledne s pražskou kapelou Status Praesents se povedlo. Vynaložené prostředky se neminuly svým cílem. Pokud možnosti dovolí, určitě nebude podobný projekt ve Věznici Drahonice projektem posledním.

Zatmění slunce nad Věznicí Všehrdy

